

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ NÁRODNÍ ORGÁN PRO KOORDINACI

NÁVRHY MOŽNÝCH REVIZÍ OPERAČNÍCH PROGRAMŮ

vydáno NOK-MMR: duben 2010

Preambule

Tímto dokumentem Národní orgán pro koordinaci – Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen NOK-MMR) plní svou koordinační roli **a informuje vládu v souladu s usnesením Vlády ČR ze dne 14. prosince 2009 č. 1540** k Analýze využití strukturálních fondů a Fondu soudržnosti pro řešení důsledků ekonomické krize. Na základě tohoto usnesení dle bodu II. 2. bylo uloženo ministru pro místní rozvoj zpracovat ve spolupráci s řídicími orgány jednotlivých operačních programů a vládě do 31. března 2010 předložit a) evaluaci dosud vyhlášených výzev v operačních programech, b) analýzu operačních programů včetně návrhu možných revizí operačních programů.

Analýza operačních programů dle bodu II. 2. b) výše uvedeného usnesení Vlády ČR byla provedena tak, aby byla zachována návaznost na materiál předložený vládě v prosinci 2009. Operační programy byly analyzovány z těchto hlavních pohledů:

- kvalita realizovaných projektů a jejich zacílení směřující ke zmírnění důsledků ekonomické krize, případně povzbuzení prorůstových aktivit (tj. socioekonomický rozměr);
- implementace programů, realizace projektů různé povahy a dosahování cílů (tj. věcný rozměr);
- plynulost čerpání a plnění pravidla n+3 (tj. finanční rozměr).

Hlavní výsledky takto provedené analýzy jsou obsahem tohoto materiálu, přičemž s cílem zvýšit účinnost a účelnost dotací byla formulována systémová opatření a konkrétní návrhy revizí operačních programů.

Evaluace dosud vyhlášených výzev v operačních programech dle bodu II. 2 a) výše uvedeného usnesení Vlády ČR je vzhledem ke svému obsahu doplňujícím materiálem k bodu II. 2 b) usnesení, a proto je součástí druhého materiálu s názvem **Čerpání evropských fondů - Finanční analýza OP**.

Materiály **Návrhy možných revizí operačních programů** a **Čerpání evropských fondů - Finanční analýza OP** jsou úzce provázány a společně vytvoří ucelený pohled na realizaci operačních programů Národního strategického referenčního rámce.

OSNOVA

1. Úvod	4
2. Základní východiska pro návrhy úprav OP	6
3. Dosud realizovaná protikrizová opatření ze strany řídicích orgánů a NOK-MMR	8
4. Legislativní a procesní aspekty revize operačních programů	10
4.1 Legislativní rámec revizí operačních programů	10
4.2 Věcné zdůvodnění revize OP – obtíže a důsledky	11
4.3 Finanční dopady potenciálních realokací mezi OP	12
4.4 Administrativní a časové důsledky potenciálních revizí OP	13
4.5 Shrnutí	15
5. Návrhy systémových opatření	16
5.1 Regionální specifikace podpory v rámci operačních programů	16
5.2 Využití prostředků operačních programů pro vznik finančních nástrojů	20
5.3 Průřezové nástroje pro zvýšení účinnosti a účelnosti intervencí	25
5.4 Systémová doporučení NOK-MMR	30
6. Konkrétní doporučení pro jednotlivé operační programy	32
6.1 Analýza OP PI z pohledu možných revizí a protikrizového působení	32
6.2 Analýza OP VaVpI z pohledu možných revizí a protikrizového působení	35
6.3 Analýza OP LZZ z pohledu možných revizí a protikrizového působení	37
6.4 Analýza OP VK z pohledu možných revizí a protikrizového působení	40
6.5 Analýza OP ŽP z pohledu možných revizí a protikrizového působení	42
6.6 Analýza OP Doprava z pohledu možných revizí a protikrizového působení	43
6.7 Analýza IOP z pohledu možných revizí a protikrizového působení	44
6.8 Analýza OP Technická pomoc z pohledu možných revizí a protikrizového působení	45
6.9 Analýza ROP z pohledu možných revizí a protikrizového působení	46
6.10 Analýza OP Praha Adaptabilita z pohledu možných revizí a protikrizového působení	48
6.11 Analýza OP Praha Konkurenceschopnost z pohledu možných revizí a protikrizového působení	49
7. Doporučení NOK-MMR – finanční řízení alokace	50
8. Doporučení NOK-MMR – návrh revizí OP	52
9. Seznam zkratk	58

1. ÚVOD

NOK-MMR provedl analýzu aktuálního stavu realizace operačních programů, jejímž cílem byla identifikace potřeb pro případné úpravy (neboli revize) operačních programů za účelem zvýšení účinnosti a účelnosti vynakládaných prostředků evropských fondů.

Materiál shrnuje nejen základní výsledky provedené analýzy, ale především formuluje konkrétní návrhy na úpravu operačních programů, a to zejména jako nástroje pro zmírnění dopadů současné globální ekonomické krize.

Nejprve předchází stručné shrnutí dosud realizovaných protikrizových opatření a nástrojů, které již byly realizovány řídicími orgány operačních programů.

Následně jsou představena východiska, na základě kterých byly formulovány návrhy, a to jak pro systémová opatření, tak také opatření pro konkrétní operační programy.

Dále jsou rozpracovány podmínky, možnosti, ale i důsledky revizí operačních programů včetně možnosti realokací prostředků mezi OP, případně v rámci OP. Následují systémová opatření, která je možné uplatnit pro zefektivnění využívání zdrojů kohezní politiky. Tato systémová opatření byla rozdělena do několika skupin dle charakteru jejich realizace a působení. Jednak jsou to opatření s možností zacílení dopadů do konkrétního regionu. Druhou skupinou jsou finanční nástroje. Třetí skupinou jsou opatření směřující především ke zjednodušení přípravy a hodnocení projektových žádostí, které je možno financovat z technické pomoci jednotlivých OP, případně z OP Technická pomoc.

Operační programy a využívání strukturálních fondů je koncipováno a realizováno tak, aby bylo zajištěno naplnění globálního cíle formulovaného v dokumentu Národního strategického referenčního rámce. Globálním cílem Národního strategického referenčního rámce v programovém období 2007-2013 je *přeměna socioekonomického prostředí České republiky v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby ČR byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosaženo udržitelného růstu s cílem dosáhnout hospodářské úrovně EU-25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.* V souladu s takto formulovaným globálním cílem NSRR byly vytyčeny čtyři strategické cíle, jejichž naplnění bude dosaženo prostřednictvím jednotlivých operačních programů.

K naplnění strategického cíle *Konkurenceschopná česká ekonomika* jsou realizovány aktivity zaměřené na otevřené podnikatelské prostředí, výzkum a vývoj a inovační aktivity včetně využití jejich výstupů v podnikatelské sféře, progresivní technologie a moderní formy řízení se zaměřením na růst produktivity. *Otevřená, flexibilní a soudržná společnost* je strategickým cílem zaměřeným do oblasti lidských zdrojů a jejich vzdělávání, trhu práce, na rovnost příležitostí a také efektivní systém veřejné správy a zajišťování veřejných služeb. Ochrana a zlepšování životního prostředí, péče a využívání krajinného potenciálu, rozvoj environmentální infrastruktury, existence dopravních

a komunikačních spojení a napojení jsou aktivity podporované pro naplnění strategického cíle *Atraktivní prostředí*. Poslední strategický cíl NSRR byl shrnut pod spojení *Vyvážený rozvoj území*, tedy stimulace rozvojového potenciálu regionů, posilování role měst jako center růstu a rozvoje regionů, harmonický rozvoj území a snižování existujících disparit a rovněž udržitelný rozvoj venkovských oblastí.

Efektivní realizace celého NSRR a dosažení stanovených cílů vyžaduje průběžné vyhodnocování a ověřování poskytované podpory v rámci jednotlivých operačních programů, a to i s ohledem na aktuální socioekonomickou situaci. **Tento materiál shrnuje taková doporučení pro úpravy OP, které přispějí k efektivnějšímu naplnění výše popsanych strategických cílů a přispějí tak k dosažení globálního cíle Národního strategického referenčního rámce.**

Po systémových opatřeních následuje část shrnující hlavní závěry z provedené analýzy operačních programů a v návaznosti na ně formulace konkrétních doporučení, s cílem zvýšit účinnost a účelnost finančních prostředků operačních programů. Pro jednotlivé návrhy byla v závěru jednotlivých kapitol konkretizována opatření, jejich popis, gestor zodpovědný za realizaci a termín provedení.

V závěru materiálu jsou seskupena všechna navržená opatření, jejichž realizace by měla vést ke zvýšení efektivnosti využívání evropských fondů, a to i jako nástroje pro zmírňování důsledků ekonomické krize.

Materiál prošel oponentním posouzením ze strany několika institucí. Oponentní posudky byly zpracovány zástupci Vysoké školy ekonomické v Praze, Univerzity Karlovy a také Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).

2. ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA PRO NÁVRHY ÚPRAV OP

Česká republika po pomalém rozběhnutí implementace v roce 2007, které bylo způsobeno mimo jiné i zdržením při přípravě a vyjednání programů s EK, realizuje intervence kohezní politiky EU vcelku úspěšně, alespoň s ohledem na rychlost čerpání finančních prostředků, i když dílčí (a někdy závažné) problémy přetrvávají. Hodnotit úspěšnost a přínosy realizovaných projektů a intervencí pro českou ekonomiku či sociální soudržnost je v současné době možné jen předběžně, protože jen málo projektů bylo dosud ukončeno. Některé závěry, založené na skladbě a charakteru podpořených projektů a realizovaných intervencí, je však možno činit již nyní.

Nejvýznamnější změnou prostředí, v němž se kohezní politika realizuje, byla finanční a ekonomická krize, která se objevila ve druhé polovině roku 2008. Řídící orgány reagovaly na krizi různými způsoby a dostatečně pružně, kohezní politika tak přispívá různými nástroji ke zmírnění dopadů krize od první poloviny roku 2009. Snaha řídicích orgánů usilujících o vylepšení intervencí s ohledem na působení krize pokračuje, a to (podle údajů z podzimu 2009) převážně v rámci stávajících rámců OP. Podle dotazníkového šetření, konaného v rámci přípravy podkladů pro Strategickou zprávu ČR 2009, jen čtyři řídicí orgány chystaly zásadnější úpravy svých programů, z nichž jeden pouze v rámci stávajících prioritních os. Tento přístup není překvapivý, protože OP pro období 2007-13 byly navrženy dosti široce a umožňují velkou flexibilitu.

Změny OP, pokud jsou navrhovány, jsou doporučovány jako velmi selektivní, cílené a zaměřené na efektivní intervence, resp. na zvýšení účinnosti a účelnosti intervencí. Smyslem a účelem navrhovaných změn je převážně zvýšení účinků intervencí v ekonomice a v sociální oblasti a tím posílení protikrizového působení intervencí, ne jejich zaměření na spotřebu-čerpání.

Cílem návrhů a doporučení dále v textu je předložit konkrétní opatření na zvýšení efektivnosti využití zdrojů kohezní politiky, především jako nástroje působícího proti současné globální ekonomické krizi.

Výchozím předpokladem je, že zdroje mohou být přesunuty z OP, resp. oblastí podpor, kde jsou splněny následující tři podmínky současně:

- ü dochází k problémům s čerpáním a k ohrožení prostředků pravidlem $n+2/n+3$;
- ü nejsou adekvátním způsobem dosahovány plánované cíle;
- ü v současném kontextu je sporná potřebnost dané podpory.

Naopak kritérii pro posílení určité podpory v operačním programu, případně kritérii pro návrh nového nástroje či pro zvýšení protikrizového působení jsou:

- ü vznik nové cílové skupiny, nebo zvýšení počtu členů cílové skupiny v souvislosti s krizí, např. osoby ohrožené nezaměstnaností v podnicích, zejména s technickou kvalifikací;

- Ů poptávka žadatelů vysoce překračující nabídku a současně jsou plněny cíle a jedná se o podporu s protikrizovým efektem/dopadem na cílové skupiny postižené krizí;
- Ů zřejmá účinnost (efficiency) a účelnost (effectiveness) intervencí, tedy intervence jsou účinné a náklady na ně jsou přiměřené jejich efektům;
- Ů výrazné zaměření na protikrizový charakter intervencí, tedy na cílové skupiny krizí postižené nebo na území s vážnými dopady krize.

Reakce řídicích orgánů na krizi byla relativně rychlá. Na základě podrobnějšího výčtu kroků a aktivit řídicích orgánů, snažících se čelit důsledkům ekonomické krize, byly formulovány závěry, které se staly jedním ze vstupů pro další analýzy. Tato část výběrově popisuje opatření proti krizi s cílem odhadnout jejich (potenciální) dopady a rozsah. Opatření jsou rozdělena podle svého charakteru na:

- Ů administrativní (*např. lepší/rychlejší administrativa*), metodické (*opatření zaměřené na změnu metodiky čerpání, analýzy, hodnocení*) a věcné (*např. nový nástroj či nová intervence*)
- Ů finanční (*např. přesun prostředků z jedné oblasti podpory do druhé apod.*)

3. DOSUD REALIZOVANÁ PROTIKRIZOVÁ OPATŘENÍ ZE STRANY ŘÍDÍCÍCH ORGÁNŮ A NOK-MMR

Mezi hlavní opatření patřilo zavedení snazšího čerpání prostředků pro žadatele, kteří díky tomu nemusí sami předfinancovat tak velkou část realizovaného projektu. Ve většině případů bylo opatření tohoto typu přijato relativně nedávno a není tedy možné zatím zhodnotit jeho dopad na čerpání prostředků SF. Vzhledem k tomu, že jedním z hlavních nepříznivých dopadů ekonomické krize je zhoršený přístup žadatelů k vnějšímu financování (a to jak u firem, tak i u veřejných subjektů či NNO), je toto opatření významné z hlediska posílení absorpční kapacity a usnadnění implementace subjektům, kteří mají zhoršené možnosti financování projektů.

Zjednodušení procesu čerpání a zlepšení dostupnosti vnějšího financování je důležitým protikrizovým opatřením, **v případě některých oblastí podpory však musí být doprovázeno dalšími aktivitami (změnami).**

Zrychlené vyhlášení výzev a zpřístupnění prostředků SF je účinným nástrojem na zmírnění dopadů ekonomické krize za podmínky, že se bude jednat (i) o celkově rychlejší administraci žádostí, nikoliv pouze o rychlé vyhlášení jednotlivých výzev a (ii) že zrychlené čerpání motivované protikrizovým účinkem bude mít na paměti i dlouhodobé cíle¹.

Jedním z nejvýznamnějších a nejučinnějších administrativních opatření bylo zavedení zrychlených systémů proplácení. Jako první aplikovaly tyto systémy ROP SV a ROP MS, OP PI umožnilo flexibilnější etapizaci projektů. Další řídicí orgány je postupně zaváděly v posledním čtvrtletí 2009 a na začátku roku 2010. Tato opatření přímo refletovaly krátkodobé protikrizové opatření doporučené v této oblasti NERVem.

Navržené nové nástroje OP LZZ (projekty Školení je šance a Vzdělávejte se) mají potenciálně velmi významný účinek díky jejich zaměření na krizi přímo ohroženou cílovou skupinu, tj. nezaměstnané, resp. pracovníky ohrožené nezaměstnaností v důsledku zhoršených ekonomických podmínek jejich zaměstnavatelů. Důležitou podmínkou skutečné účinnosti však jsou jejich promyšlené, cílené a selektivní nastavení.

Změna regionální působnosti programu Rozvoj (OP PI) je dalším z významných opatření proti současné ekonomické krizi. Jak ukazuje analýza nezaměstnanosti, soubor nejpostiženějších regionů se významně proměnil a vysokou míru nezaměstnanosti v současnosti zaznamenávají i některá dříve úspěšná území. Naopak regiony se stabilně vyšší mírou nezaměstnanosti výrazný nárůst nezaměstnanosti nemusely zaznamenat. Pokud by zůstalo zachováno předchozí omezení podpory, mohlo by to vést ke znevýhodnění některých regionů.

---

¹ Investice do fyzické infrastruktury jsou často zmiňovaným opatřením, zde je však třeba zohlednit její dlouhodobé financování (udržitelnost) a tedy poptávku po jejím využití (nejen poptávku po jejím vybudování), stejně jako výsledné přínosy a jejich vazbu na cíle jednotlivých OP, resp. NSRR.

Finanční krize vede k problémům s likviditou v ekonomice a naprostá většina podniků má v současnosti obtíže získat vnější financování, které je ale významné i z hlediska financování projektů SF. Opatření v oblasti zvyšování dostupnosti tohoto typu financování (tj. garance, úvěry) tak lze jednoznačně hodnotit jako přínosné a významné. Otázkou je pouze to, zda výše podpory směřující na toto opatření je dostatečná.

Zvláštní skupinu představují metodická opatření (např. analýza Vyhodnocení aktuálního stavu čerpání prostředků SF a identifikace „rizik“ čerpání a Metodické doporučení k zajištění synergických vazeb mezi operačními programy v programovém období 2007-2013, které připravil NOK-MMR). Tato opatření byla důležitým krokem k tomu, jak zvýšit efektivnost čerpání prostředků SF a nastavit nové podmínky pro účinnější čerpání v období současné ekonomické krize. Bez důkladné analýzy a zhodnocení nelze provádět efektivní rozhodnutí a změny a pouhé vyčerpání (utracení) dostupných prostředků bez zajištění jasné účinnosti a účinnosti potřebné dopady určitě nepřinese.

4. LEGISLATIVNÍ A PROCESNÍ ASPEKTY REVIZE OPERAČNÍCH PROGRAMŮ

Jednou z možností jak zvýšit účelnost a účinnost využití prostředků ze strukturálních fondů EU a jak zvýšit jejich přínos k řešení důsledků současné globální krize je revize operačních programů (vč. realokací, tj. změna alokace prostředků mezi operačními programy).

4.1 *Legislativní rámec revizí operačních programů*

Revize operačních programů je za splnění podmínek čl. 33 Nařízení 1083/2006 Rady (ES) možná jak v rámci operačních programů, tak i mezi operačními programy. V článku 33 se uvádí doslova:

čl. 33 Revize operačních programů

1. Z podnětu členského státu nebo z podnětu Komise se souhlasem dotyčného členského státu mohou být operační programy znovu přezkoumány a v případě potřeby může být zbývající část programu revidována v jednom nebo více z těchto případů:

- a) v důsledku významných socioekonomických změn;*
- b) s cílem ve větší míře nebo odlišným způsobem zohlednit významné změny priorit Společenství anebo celostátních nebo regionálních priorit;*
- c) s ohledem na hodnocení podle čl. 48 odst. 3 nebo*
- d) v důsledku obtíží při provádění.*

Operační programy se v případě potřeby revidují po přidělení rezerv podle článku 50 a 51.

2. Komise rozhodne o žádostech o revizi operačních programů bez zbytečného odkladu, avšak nejpozději tři měsíce od formálního podání žádosti členským státem.

3. Revize operačních programů nevyžaduje revizi rozhodnutí Komise podle čl. 28 odst. 3.“

Pro přesnou interpretaci čl. 33 je nutné specifikovat i význam odkazů na další články, které jsou v tomto odstavci provedeny. Nejprve proto uvedeme přesné znění čl. 48 , odst. 3:

čl. 48 , odst. 3

Během programového období provádějí členské státy hodnocení v souvislosti s monitorováním operačních programů, zejména pokud toto monitorování odhalí významný odklon od původně stanovených cílů nebo pokud jsou podány návrhy na revizi operačních programů podle článku 33. Výsledky se zasílají monitorovacímu výboru pro daný operační program a Komisi.

Z čl. 48 tedy vyplývá, že před zasláním návrhu na revizi operačního programu (nebo operačních programů) je nutné zaslat Evropské komisi zprávu shrnující výsledky monitorování operačních programů. Ve všech OP je však v současnosti jen relativně málo dokončených projektů, na dosahování cílů lze proto usuzovat pouze nepřímo, a nejsou k dispozici (přínejméně podle centrálních údajů) přesvědčivá data o tom, že by v některých cílech docházelo k významnému odklonu podle čl. 48, a proto není vhodné použít vůči Evropské komisi argumentaci podle tohoto článku.

V případě nutnosti provedení revize OP spočívající v realokaci mezi operačními programy by tedy bylo nezbytné vypracovat zprávu novou, která by neměla být v přímém rozporu se Strategickou zprávou.

Podle čl. 75 o nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (Obecné nařízení) se na každý program přijímá každoročně samostatný rozpočtový závazek pro každý fond a každý cíl. Závazky přijímá Komise zpravidla nejpozději 30. dubna každého roku a při stanovení jejich výše vychází z finanční tabulky, která je součástí každého Rozhodnutí EK schvalujícího příslušný OP.

Z čl. 22 Obecného nařízení plyne nemožnost realokace mezi cíli a nemožnost realokace mezi Fondem soudržnosti a jiným strukturálním fondem². Pokud jde o realokace závazků roku „n“ a budoucích, platí, že jakékoli navýšení závazků pro jeden program musí být kompenzováno rovnocenným snížením závazku pro jiný program v rámci stejného fondu a cíle, neboť celková roční částka pro ČR na daný fond a cíl nesmí být překročena.

Finanční tabulka v příloze Rozhodnutí EK o programu obsahuje na úrovni prioritních os pouze celkovou částku z příspěvku Společenství (viz čl. 37 (1) písm. e) ii)). Finanční tabulka neobsahuje jednotlivé částky ročních alokací na úrovni prioritní osy. Změny, které nevyvolají změnu této finanční tabulky, resp. nemění celkovou částku na danou prioritní osu za celé období ani celkovou roční alokaci za OP, ani roční alokace na fond a cíl, jsou možné; obecné ani finanční nařízení neznemožňují provádění retroaktivních realokací mezi prioritními osami.

Vzhledem k legislativním podmínkám v období 2007 – 2013 předpokládáme, že pokud nedochází ke změně finanční tabulky OP, je možné provádět jakékoliv realokace v rámci prioritní osy, které nebudou měnit celkovou částku na prioritní osu, tj. i retroaktivní.

Realokace mezi prioritními osami u vícecílových OP nesmí probíhat tak, aby bylo narušeno pro-rata rozdělení alokací mezi „zrcadlovými“ prioritními osami, tj. realokace je možné provádět, ale pouze tak, že poměr zůstane zachován (dojde vždy k poměrnému navýšení nebo snížení u obou propojených prioritních os).

4.2 Věcné zdůvodnění revize OP – obtíže a důsledky

Klíčovou podmínkou pro revizi OP je **zdůvodnění potřeby**, a to z pohledu dosažení cílů/výsledků programu, nikoliv z pohledu pouhého nedostatku – nebo již vyčerpání – finančních prostředků. To znamená, že **za potřebu nelze považovat schopnost absorbovat-utratit peníze, ale schopnost připravit rychle kvalitní projekty**, které přispějí výrazně k dosažení nastavených cílů (ať už měřených indikátory, nebo nikoliv), **a tyto projekty úspěšně realizovat**. Vzhledem ke stavu realizace projektů ve všech OP je zdůvodnění potřeby tímto způsobem přinejmenším nejisté. Na základě zkušeností z vyjednávání NSRR a OP v letech 2006-07 lze přitom předpokládat, že případné vyjednávání s Evropskou komisí o změnách by se soustředilo právě na tento druh zdůvodnění.

---

² Na základě článku 22 Obecného nařízení nelze realokovat zdroje v rámci jednotlivých cílů fondů a jejich složek. Složky v rámci cíle Konvergence jsou specifikovány v článku 19 Obecného nařízení, a jedná se o zdroje přidělené pro financování v rámci strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

Při plánování možných změn OP je nutné brát do úvahy, že ČR se nachází pouze ve třetím roce reálné implementace. Strukturální fondy jsou programovými prostředky, které jsou účelově vázané a nejsou vytvořeny pro řešení krátkodobých potřeb, a jsou doplňkové k prostředkům veřejných rozpočtů (tj. nejsou určeny k pokrytí chybějících prostředků veřejných rozpočtů). **Před výraznějšími změnami nastavené strategie OP, jakou jsou např. realokace mezi OP, je proto nezbytné zpracovat důkladnou evaluaci, která bude hodnotit reálné výsledky podpořených projektů a plnění věcných cílů programů. Pouze spojení hodnocení jak finančního, tak věcného plnění umožní posoudit, zda na dosažení cílů je v OP alokována odpovídající finanční částka.**

4.3 Finanční dopady potenciálních realokací mezi OP

ČR může realokovat rozpočtové závazky roků 2010 (nejpozději však do září 2010) a výše. Objem prostředků, který by bylo možno mezi operačními programy případně převést, je poměrně omezený a v případě jejich realokace ve prospěch regionálních operačních programů a pravděpodobně i ve prospěch alespoň některých tématických operačních programů by se z hlediska jednotlivých operačních programů jednalo o relativně malé částky. I když je málo dokončených projektů, je velké množství projektů a finančních prostředků tzv. „zazávazkovaných“, čili peníze již byly přiděleny, nebo nebyly ještě definitivně přiděleny, ale jsou vázány v běžících výzvách na projekty v procesu schvalování. Tato skutečnost značně snižuje dostupné finanční prostředky pro případnou realokaci. Stále je třeba mít na paměti, že realokaci lze provést pouze v rámci Cíle Konvergence (tj. v rámci jednoho z cílů Politiky hospodářské a sociální soudržnosti, který míří na regiony NUTS II, jejichž HDP na obyvatele měřený paritou kupní síly a vypočtený na základě údajů za období 2000-2002 je nižší než 75 % průměru HDP EU 25 na obyvatele za stejné referenční období) tak, jak je specifikováno v Rozhodnutí Komise ze dne 26.7. 2007 o schválení NSRR ČR.

Konkrétně i v případě velmi radikální realokace např. z OP TP, resp. IOP, ve výši 20 % celkové alokace na celé programové období 2007-2013 by se jednalo o částku 1,2 mld. Kč, resp. 7,8 mld. Kč. Nemělo by se v současnosti jednat o realokaci prostředků z OP VaVPI, který sice vykazuje nízké tempo čerpání, nicméně program byl schválen o rok později a relativní zpoždění není podle dostupných údajů dáno chybějící poptávkou po příslušných projektech. Zároveň zaměření tohoto operačního programu plně odpovídá strategické vizi ČR stát se v budoucnu znalostní ekonomikou.

Jakkoli by se tedy předmětem realokace teoreticky mohly stát finanční prostředky až ve výši cca 10 mld. Kč (případná realokace z OP TP a IOP dle výše uvedeného odstavce), je třeba v první řadě uvést, že se jedná o částku na celé zbývající období, tj. na roky 2010-2013. **Reálně by tedy i takto razantní realokace představovala pouze cca 2,5 mld. ročně, které by mohly být přesunuty ve prospěch jiných OP.**

Současně by odebrání prostředků vedlo k razantnímu zásahu do strategie ČR a mohlo by mít dopad na plnění některých cílů NSRR, vč. cílových hodnot indikátorů, protože některé klíčové intervence by se nemohly realizovat. Např. radikální odebrání prostředků IOP by vedlo k praktickému zastavení úsilí o e-government, nebyly by realizovány intervence na využití potenciálu kulturního dědictví, výrazně by se omezily prostředky na zlepšení prostředí v problémových sídlištích. Zejména poslední dopad by byl

závažný, protože potřeba takových intervencí v souvislosti se sociálními dopady krize a v důsledku snížené schopnosti měst realizovat investice se významně zvyšuje.

I radikální realokace mezi operačními programy by tedy vedla jen k málo významnému posílení jiných OP. Současně je otázkou, zdali by taková realokace – ve výši cca 2 % roční alokace z fondů EU pro ČR – mohla mít jakékoliv či snad dokonce významnější protikrizové působení. Pokud by totiž tato částka nebyla přímo zacílena na vybrané, úzce vymezené cílové skupiny postižené krizí, nebo pokud by nebyla vynaložena na pečlivě naplánovaná opatření ve vybraných územích (např. několika okresů či obvodech několika obcí s rozšířenou působností) zacílená na konkrétní řešení příčin krize či na omezení konkrétních dopadů krize, pravděpodobně by se stalo, že by se jen náročným administrativním procesem přesunuly prostředky z jednoho druhu veřejných výdajů do jiného druhu veřejných výdajů, resp. od jednoho veřejného subjektu k jinému, a bez toho, že by se zvýšila efektivnost a protikrizové působení takto vynakládaných prostředků.

4.4 Administrativní a časové důsledky potenciálních revizí OP

Důležitým aspektem je samotná administrativní procedura spojená s revizí operačních programů. Podle platné legislativy Evropská komise rozhodne o revizi OP nejpozději do 3 měsíců od oficiálního doručení žádosti. V praxi je však běžné, že **Evropská komise požádá o doplnění žádosti o další podrobnosti a běh tříměsíční lhůty se tím zastaví až do doby podání upravené žádosti**. Jak již bylo uvedeno dříve, žádost o revizi OP je nutné podložit zprávou shrnující výsledky monitorování operačního programu, která by musela být teprve vypracována, případně dalšími zdůvodněními podle příslušných písmen čl. 33 Obecného nařízení.

V případě realokace prostředků v rámci jednotlivých OP je třeba rozlišit dvě zcela odlišné situace. **První** je realokace v rozsahu flexibility, kterou současná legislativa umožňuje, tj. přesun prostředků mezi oblastmi podpory v rámci jednotlivých prioritních os. Klíčové přitom je, zda jakákoli změna vyžaduje i změnu textu příslušného OP. Pokud ano (např. se mění okruh konečných příjemců, typy intervencí, apod.) **nejedná se již o změnu v rámci existující flexibility**, ale o druhou možnost.

Druhou možností jsou jakékoli úpravy či realokace nad rámec této flexibility, kdy se mění text OP a jedná se tak již o revizi OP, se všemi z toho plynoucími požadavky a procedurálními lhůtami.

Je tedy evidentní, že je třeba v maximální možné míře využít flexibility, kterou umožňuje současná legislativa EU. Pouze ve zvlášť odůvodněných případech, kdy by se ukázala vhodnost realokace mezi prioritními osami by bylo nutné požádat EK o souhlas s revizí příslušného OP, tak jak bylo popsáno výše.

Dále je nezbytné uvést, že realokace mezi operačními programy by vyžadovala i změnu NSRR. Zároveň je nutné, aby jakékoliv případně navržené změny nevedly k odchýlení od strategických cílů NSRR, jejichž relevance nebyla dosud ničím zpochybněna.

Realokace mezi prioritními osami podléhá schválení monitorovacím výborem (MV) a také schválení Evropskou komisí dle postupu a procedur dle čl. 33 obecného nařízení popsanych dříve.

Odhadovaný časový rámeč revizí OP.

Z odhadu času potřebného pro realizaci změn OP vyplývá, že změnou OP se rychlé protikrizové působení prostředků strukturálních fondů v podstatě zablokuje. Předpokládáme-li, že příprava, předložení a schválení změn ze strany Evropské komise by probíhalo bez komplikací a zbytečných odkladů, a kdyby současně příslušné řídicí orgány již v průběhu vyjednávání s EK připravovaly vyhlášení výzev, byl by možný následující harmonogram:

- Ü Příprava revize a důkladného zdůvodnění (včetně důkladné analýzy) do konce července 2010
- Ü Předložení revize a schválení ze strany monitorovacího výboru OP (pravděpodobně jako mimořádné zasedání MV OP za účasti EK) do poloviny září 2010
- Ü Předložení žádosti o revizi Evropské komisi do konce září³ 2010
- Ü Schválení žádosti o revizi ze strany EK do konce ledna 2011
- Ü Vyhlášení výzvy 1.2. 2011
- Ü Ukončení předkládání projektů do konce března 2011
- Ü Výběr projektů a podpis smluv příjemci podpory do konce května 2011
- Ü Zahájení projektů 1.6. 2011
- Ü První monitorovací zpráva a žádost o platbu v srpnu 2011
- Ü Peněžní prostředky na účtu příjemce v průběhu září 2011.

V případě zálohových plateb, např. v ESF, lze předpokládat, že působení prostředků SF v ekonomice by bylo o něco rychlejší, avšak není reálné předpokládat, že by nastalo dříve než ve druhé polovině roku 2011.

Uvedený odhad časových lhůt je velice hrubý, nepředpokládá žádné komplikace a nepočítá s administrativními obtížemi např. ve formě požadavků zákona o zadávání veřejných zakázek, které mohou, zvláště v případě větších projektů, realizaci projektů (a tedy čerpání prostředků) výrazně zbrzdit i v řádu týdnů i měsíců. Rovněž předpokládá, že případné změny OP (balík změn) bude možné na české straně vyjednat a předložit Evropské komisi do konce října 2010. I tento předpoklad, z mnoha důvodů, mezi něž patří třeba volby do PS ČR, považujeme za spíše nepravděpodobný.

Další možností, jak podpořit vybrané operační programy, aniž by bylo nutné přistoupit k realokaci prostředků mezi jednotlivými programy, je využít dodatečných prostředků, které by ČR měla získat v letošním roce jako kompenzaci za podhodnocený odhad růstu ČR.

---

³ Nutným předpokladem je svolání příslušného Monitorovacího výboru a projednání návrhu změny.

Podle bodu 17 Meziinstitucionální dohody mají státy, jejichž skutečný hrubý domácí produkt za roky 2007-2009 se od odhadů Komise liší o více než 5 %, nárok na kompenzaci v podobě dodatečných prostředků ze strukturálních fondů. Vzhledem k tomu, že tuto podmínku splňuje pouze ČR, Slovensko a Polsko, mohla by ČR získat více jak 200 mil. EUR. Tyto prostředky by mohly být přiděleny na vybrané "prorůstové" programy jako dodatečná alokace na roky 2011-2013. Přesný objem prostředků, který by ČR mohla získat, bude znám pravděpodobně koncem dubna 2010.

4.5 Shrnutí

Pro zvýšení protikrizového účinku intervencí kohezní politiky je obecně nejrychlejším samozřejmým opatřením lépe zacílit jednotlivé výzvy a projekty a zvýšit účinnost a účelnost intervencí. Cílem je získat v jednotlivých projektech vyšší výsledky (za srovnatelné či nižší finanční prostředky), což povede k lepším dopadům do ekonomiky, k podpoře těch cílových skupin, které jsou nejpotřebnější, a v případě zacílení na užší cílovou skupinu (nebo dokonce ušetření prostředků) bude k dispozici více prostředků na žadatele, aniž by se navyšovala alokace v prioritní ose nebo oblasti podpory.

To neznamená, že změny OP, přesuny prostředků mezi prioritními osami či dokonce mezi OP jsou vyloučeny, ale měly by být prováděny spíše ojediněle, výjimečně. Každá změna OP, a to jak z pohledu odebrání prostředků, tak z pohledu posílení některých intervencí, musí být podložena podrobnou studií analyzující konkrétní příčiny, potřeby a očekávané důsledky jedné každé změny

Z analýz NOK-MMR vyplývá, že v jednotlivých OP zbývá dostatečný objem volných prostředků na protikrizové zaměření intervencí a současné programy poskytují dostatek flexibility na většinu změn navržených v tomto dokumentu.

5. NÁVRHY SYSTÉMOVÝCH OPATŘENÍ

5.1 Regionální specifikace podpory v rámci operačních programů

Regionální specifikace podpory představuje situaci, kdy se intervence neposkytují stejně pro celé území státu nebo v případě ROP regionu, ale že jsou specificky územně zaměřeny, či mají pro různá území poněkud odlišné podmínky. Smyslem tohoto postupu je:

- Ü lépe, přesněji zaměřit intervence na potřeby daného území, na jeho specifické cílové skupiny či specifické problémy;
- Ü zvýšit či zlepšit podporu v územích, která jsou považována za problémová, zjednodušeně řečeno jim pomáhat více než jiným;
- Ü zapojit do rozhodování místní a regionální aktéry, s předpokladem, že znají lépe místní podmínky a mohou lépe nastavit pravidla pro zacílení podpory.

Regionální specifikace může být nastavena buď natrvalo, resp. pro několik let, a v tom případě by měla být nastavena pro celou oblast podpory a pro pevně vymezené území, regiony. Nebo může být nastavována flexibilně, v reakci na aktuální projevy krize, a pak musí být pro tato konkrétní území připravena ad hoc výzva, nad rámec běžného harmonogramu výzev, s podmínkami reflektujícími potřeby daného území. Proměnlivé nastavení regionální specifikace v běžných výzvách by znamenalo nepřijatelné znejistění potenciálních žadatelů a de facto by bylo v rozporu s požadavkem na transparentnost přidělování podpory.

Regionální specifikace podpory může přinést, je-li dobře nastavena, vyšší efektivnost a účelnost využití prostředků strukturálních fondů, a tím mimo jiné také jejich lepší protikrizové působení. Ekonomická krize působí různě v různých územích, její dopady jsou nesterilně velké a rychlé, rozdílného druhu a navíc se v čase proměňují. Zabudování regionální dimenze do tématických programů nebo do regionálních programů je nástrojem, jak lépe využít prostředků strukturálních fondů jako nástroje působícího proti krizi.

Příkladem politik, u kterých již byla regionální dimenze v ČR zakomponována, je aktivní politika zaměstnanosti, a to včetně podpory udělované velkým investorům na jedno nově vytvořené místo v závislosti na míře nezaměstnanosti v příslušném regionu (v tomto konkrétním případě v daném okrese). Regionální dimenze byla do aktivní politiky zaměstnanosti vnesena mj. i tím, že zdroje na tuto politiku jsou jednotlivým úřadům práce alokovány ve vazbě na míru nezaměstnanosti v příslušném okrese. Jinými slovy, úřady práce v regionech (okresech) trpících vysokou mírou nezaměstnanosti získají více prostředků, než úřady práce v okresech s nízkou nezaměstnaností, neboť míra nezaměstnanosti je jedním z hlavních kritérií, podle nichž se prostředky jednotlivým regionům rozdělují. Prostřednictvím APZ se tak do regionů s vysokou mírou nezaměstnanosti dostává podstatně více prostředků než v rámci samotné regionální politiky.

Podobně regionálně zaměřený byl v roce 2007-09 program Rozvoj (OP PI), který byl poskytován pouze v regionech se soustředěnou podporou státu, vymezených podle usnesení vlády č. 560/2006.

Východiskem pro nastávající období je usnesení vlády č. 141 ze dne 22. února 2010 o vymezení regionů se soustředěnou podporou státu na období 2010-2013. Vymezené regiony zahrnují území 24 okresů a 8 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a žije v nich zhruba 31 % obyvatel státu.

Regionální specifikace sektorových politik může být provedena v zásadě na jakékoli řádovostní úrovni, v podmínkách ČR tedy připadají v úvahu regiony soudržnosti, samosprávné kraje, okresy, obvody obcí s rozšířenou působností (ORP) i úroveň obcí. Regionální specifikace sektorových politik může mít celou řadu forem, a to mj. i v závislosti na vhodné řádovostní úrovni, na které je tato regionální specifikace provedena, resp. navržena.

Regionální specifikace sektorových politik může být provedena podle jednoho nebo i kombinací několika opatření, která jsou podrobněji popsána dále.

Společným jmenovatelem všech těchto možných opatření je zohlednění rozdílných potřeb regionů v jednotlivých sférách v závislosti na komplexu konkrétních podmínek daného regionu. Jakkoli je potenciál pro regionální specifikaci sektorových politik nejzřetelnější u tematických operačních programů (TOP), je evidentní, že určité možnosti pro aplikaci některých z dále uvedených opatření je možno identifikovat i v případě regionálních operačních programů (ROP).

Dále popisované mechanismy regionálního zaměření intervencí TOP a ROP jsou obecnými možnostmi. Kombinace jejich využití, či rozhodnutí, zda budou vůbec využity, musí být navrženy, připraveny a provedeny pro každou konkrétní oblast podpory zvlášť.

5.1.1 Územní vymezení cílové skupiny v příslušné výzvě

Patří sem např. poskytování podpory cílové skupině jen ve vybraných regionech nebo bonifikace projektových žádostí, zaměřených na danou prioritní, územně vymezenou cílovou skupinu.

Cílem by v tomto případě mohlo být např. soustředění podpory na (mikro-) regiony (okresy nebo ORP), kde je zvláště akutní intenzita nebo rozsah problému vázaného na danou cílovou skupinu nebo kde došlo v souvislosti s krizí k výraznému zvýšení počtu příslušníků cílové skupiny. Typicky se může jednat o intervence OP LZZ cílené na řešení problémů nezaměstnanosti, které se nově objevily. Podobně program Rozvoj OP PI je již takto zacílen.

Významným a patrně vysoce žádoucím druhem takto zaměřené územní specifikace je **orientace intervencí ROP na periferní území**. Okrajová území jsou podle analýzy vývoje a dopadů krize postižena více než území metropolitní a k tomu přistupuje skutečnost, že aktéři z těchto území jsou obecně ekonomicky slabší (např. venkovské obce), a tudíž je jejich přístup k velice potřebným prostředkům strukturálních fondů ještě více omezen. Vedle prioritních os přímo zaměřených na podporu venkovských oblastí by v rámci ROP měly být některé další intervence soustředěny do

vybraných periferních, krizí postižených území. Do periferních oblastí totiž spadají nejen venkovské obce, ale často i města (např. Jeseník, Broumov, Frýdlant, Vimperk, Sušice a další).

5.1.2 Diferenciace intenzity podpory

Diferenciace intenzity podpory znamená odlišnou procentní míru podpory poskytované v rámci dané sektorové politiky ve vymezených regionech (tj. poskytování různé míry spolufinancování v jednotlivých typech regionů). V současnosti téměř všechny OP aplikují v případě všech oblastí intervence maximální výši podpory. Snížení míry podpory by přitom umožnilo v případě převisu žádostí o podporu podpořit větší počet projektů menší částkou, což by jednak zvýšilo pákový efekt dané podpory a jednak bylo spravedlivější z hlediska principů volné hospodářské soutěže. Na druhou stranu by využití nižší procentní míry podpory znamenalo vyšší požadavek na spolufinancování projektů, který by mohl být v době hospodářské krize problematicky splnitelný.

5.1.3 Diferenciace formy podpory

Tato možnost je představována odlišením typu nástroje poskytovaného v rámci dané sektorové politiky ve vymezených regionech. Typickým příkladem zde může být podpora vzniku nových firem nebo jiné druhy podnikatelské podpory, které ve zvlášť problémových regionech mohou být realizovány formou grantů, zatímco v jiných regionech formou zvýhodněných půjček či záruk. Pokud však tato možnost není uvedena v OP mezi nástroji podpory, bylo by nutno požádat EK o revizi příslušného OP. Jedná se tedy o možnost, kterou lze využít s určitým zpožděním a její výhody a nevýhody je třeba pro každý konkrétní případ pečlivě zvážit.

5.1.4 Diferenciace administrativní procedury pro získání podpory

Diferenciace administrativní procedury je představována zjednodušením formy žádosti pro příjemce ze zaostávajících regionů, kteří by žádali o relativně menší částku. Jedná se v podstatě o aplikaci principu proporcionality s cílem zjednodušit přístup nejslabším subjektům/žadatelům, kteří složitou administrativní proceduru nejsou schopni zvládnout. Lze ji aplikovat na široký okruh podpor. Jednou z možností je i vypracování a zveřejnění vzorového typu žádosti o takovýto malý projekt pro ekonomicky a personálně slabší subjekty.

5.1.5 Bodová bonifikace projektů

Tato možnost se vztahuje k projektům ve vybraných regionech, zejména na základě míry nezaměstnanosti, s cílem koncentrovat podporu na nejpostiženější (mikro-) regiony, kde je potřeba veřejných intervencí nejvyšší. Mohlo by se přitom jednat o celou řadu oblastí intervencí, u kterých lze očekávat, že přispějí např. ke zvýšení podnikatelské aktivity, kde lze očekávat stimulaci poptávky, případně i lepší image (mikro-) regionu.

V případě všech pěti výše nastíněných možností je možné ještě zvážit další užší zacílení podpory a její prioritní nasměrování na určitý typ sídel (krajská města, malé obce, apod.). Např. inovační

firmy a podpora jejich vzniku – navrhované seed-funds (viz. kapitola věnovaná opatřením v OP PI) mají největší smysl ve významných regionálních centrech a jejich blízkém okolí.

5.1.6 Posílit princip subsidiarity při rozhodování

Tento nástroj znamená sdílení či kombinaci rozhodování centrálních a regionálních/místních představitelů, nebo jen formu účasti místních a regionálních představitelů na rozhodování o intervencích (platí jak pro TOP, tak pro ROP).

Tomuto nástroji by mělo předcházet vymezení území, na něž by se měla zaměřit připravovaná výzva.

Doporučení pro vymezení území, na něž by se regionální specifikace měla zaměřit.

V současnosti **nemá ve většině případů velký smysl dopředu vymezit taxativní výčet prioritně podporovaných mikroregionů**, protože dochází k dynamickým změnám a navíc relevance míry nezaměstnanosti pro různé oblasti intervence je různá. Naopak **regionální specifikace v TOP či v ROP by měla reagovat na aktuální situaci a měla by být nastavována pro speciální výzvy**, nad rámec běžného harmonogramu výzev, a to jedním z následujících způsobů:

- ü podle vývoje nezaměstnanosti za posledních 6/9 měsíců před vyhlášením výzvy, pro intervence cílené na řešení právě vyvstalých důsledků krize (např. uzavření továrny);
- ü srovnáním nezaměstnanosti před nástupem krize (např. červen 2008) a v současnosti, pro intervence cílené na řešení středně- a dlouhodobých důsledků krize;
- ü zacílením na regiony se soustředěnou podporou státu, pro spíše systémové intervence, které mají za cíl vyrovnávat ekonomické a sociální podmínky.

Konkrétní určení intervencí, regionálních zaměření a jejich podmínek je nutné připravit a navrhnout pro každý druh intervencí zvlášť.

Systematicky by měl být sledován vývoj měř nezaměstnanosti na úrovni ORP nebo okresů a v konzultaci s příslušnými řídicími orgány bude NOK-MMR navrhovat přípravu příslušných výzev. Zdrojová data by mohla být v pravidelných intervalech poskytována NOK-MMR ze strany MPSV.

Až po specifikaci území, na které se výzva zaměří, je vhodné do rozhodování zapojit místní, případně regionální představitele.

Tato účast může mít různou formu, **např. zřízení pracovní skupiny monitorovacího výboru**, v níž se budou současně účastnit **regionální představitelé a představitelé TOP na přípravě konkrétní výzvy** (a jejích kritérií), zaměřené na daný kraj či skupinu krajů. Cílem je v tomto případě vnést do plošného rozhodování TOP či ROP hlediska, která budou zohledňovat potřeby daného území. Návrh je založen na předpokladu, že místní a regionální představitelé znají specifické potřeby území lépe a podrobněji než pracovníci centrálních institucí.

V širším smyslu je možné místní a regionální představitele zapojit do rozhodování o tom, které z výše navrhovaných nástrojů regionální specifikace intervencí budou v daném TOP/ROP použity a jakým způsobem.

Jistým rizikem regionální specifikace intervencí a zahrnutí místních a regionálních představitelů do rozhodování na úrovni TOP může být to, že národní cíle a potřeby ustoupí regionálním, které ne vždy musí být s národními v plném souladu.

Vhodnými programy pro zapojení regionálních aktérů do rozhodování jsou například OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP Vzdělání pro konkurenceschopnost a OP Životní prostředí (např. v oblasti zlepšování kvality ovzduší).

Konkrétním příkladem takového zapojení regionálních představitelů by mohlo být prostřednictvím zapojení krajů měst, úřadů práce a dalších regionálních partnerů v OP LZZ v Prioritní ose 2 při přípravě výzvy (případně i při administraci) na projekty zaměřené na další vzdělávání krátkodobě nezaměstnaných, neboť představitelé krajů mají podrobnější znalosti o potřebách svých regionů.

Opatření 1.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Informovat vládu o naplňování regionální specifikace podpory z OP	Projednat na nejbližším MV návrhy způsobů zvýhodnění regionů se soustředěnou podporou státu a dalších problémových regionů v rámci příslušného TOP / informovat souhrnně Vládu	ŘO TOP / MMR	srpen 2010

5.2 Využití prostředků operačních programů pro vznik finančních nástrojů

Pokud se v ČR bude rozhodovat o využití prostředků, které jsou ohroženy pravidlem $n+3/n+2$, nebo v případě nízké schopnosti programů čerpat prostředky, **neměly by tyto prostředky být použity jako granty na jiné intervence, ale měly by být využity pro vznik finančních nástrojů** typu JESSICA nebo JEREMIE. Rovněž v případě, kdy se budou hledat nástroje pro efektivnější využití prostředků strukturálních fondů, jsou tyto finanční nástroje vhodnou formou, která přináší celou řadu výhod.

Česká republika dosud využívá strukturální fondy převážně (s výjimkou ČMZRB) v systému rozdělování grantů, který jednorázově přináší do ekonomiky nezanedbatelné množství prostředků. To je potřebné, ale jedná se o zdroj, který je dočasný. Na druhou stranu využití prostředků SF ke vzniku finančních nástrojů je výhodné v tom, že se jedná o dlouhodobý nástroj, jehož prostředky jsou návratné a tudíž jsou využitelné opakovaně, množství projektů, které je možné podpořit je větší, a současně v delším časovém období. **Prostředky ze strukturálních fondů vložené do finančního**

nástroje tak bude možné tímto způsobem, za určitých okolností, využívat i po roce 2013, resp. 2015.

Finanční nástroje stojí mezi v ČR obvyklým grantovým systémem kohezní politiky a klasickými bankovními nástroji. Jejich výhoda spočívá především v tom, že:

- automaticky generují projektové záměry, které jsou udržitelné;
- podporují projekty, které přinášejí příjem a jsou tedy schopny poskytnuté prostředky splácet a mohou být využity na podporu dalších projektů;
- umožňují věcné směřování finančních prostředků do oblastí, které jsou ve veřejném zájmu a současně jsou považovány komerčními finančními ústavy za příliš rizikové; jejich posláním tedy není vytváření co největšího zisku za co nejnižšího rizika, ale podpora určitého, dopředu daného druhu aktivit, i když i zde se předpokládá schopnost příjemce poskytnuté finanční prostředky vrátit; riziko přesto může být větší; z věcného hlediska zde zůstává zachován silný vliv veřejné sféry na projekty, které budou podpořeny;
- podporují takové aktivity, které nejsou vhodné pro dotační tituly – např. komplexní a složité projekty nebo projekty, kde je nutná spolupráce mezi soukromým a veřejným sektorem – a současně nejsou ani lákavé pro komerční financování, ale přesto jsou žádoucí.

Stávající systém kohezní politiky v ČR neumí efektivně podporovat složité projekty a projekty vyžadující účast více subjektů, v mnoha oblastech se to však přitom ukazuje jako žádoucí – např. při regeneraci či rozvoji měst a investic, kdy se kombinují investice soukromých investorů s nutností či potřebou veřejných investic, nebo v oblasti podpory inovačního a technologicky orientovaného podnikání apod. Finanční nástroje tak umožňují, kromě jiného, stimulaci soukromých prostředků pro intervence, které jsou také ve veřejném zájmu, jakkoliv pro soukromý sektor musejí být samozřejmě ziskové.

Mechanismy a způsob založení a fungování finančních nástrojů mohou být různé a budou se lišit s ohledem na účel užití i s ohledem na konkrétní podmínky daného programu či požadavky řídicího orgánu⁴. Jejich společný princip je v tom, že prostředky operačního programu jsou vloženy buď do podílového fondu, **spravovaného např. EIB**, a ten je vkládá do jednoho nebo více fondů rozvoje, nebo jsou vloženy přímo do fondu/ů rozvoje.

Finanční nástroj pak podporuje jednotlivé projekty formou půjček, záruk a nebo majetkovým vstupem. Finanční nástroj může sdružit prostředky více operačních programů nebo do něj může vstoupit soukromý investor a jeho prostředky tak navýšit. Prostředky operačního programu se v první fázi (ve výši finančního vstupu příslušného OP) musí využívat na aktivity a projekty v souladu s operačním programem, ale v dalších fázích se jejich použití může rozšířit.

---

⁴ Podrobnější přehled mechanismů a struktury fondů, zapojení různých hráčů způsobů vzniku fondů uvádí na příkladu Fondu rozvoje měst Moravskoslezského kraje studie PricewaterhouseCoopers „Implementace finančního nástroje JESSICA v Moravskoslezsku“ z července 2009.

Teoreticky je možné podpořit projekt, který zahrnuje aktivity spadající do více operačních programů (což je v případě běžného grantu prakticky nereálné), avšak tyto aktivity musejí být v projektu důsledně finančně odděleny a účtovány samostatně.

Důležitou podmínkou pro vznik finančních nástrojů je jejich **minimální velikost**, která by měla být v řádu stovek milionů korun, od cca 500 milionů výše. Konkrétní částky nelze obecně stanovit, avšak musí být v takové výši, aby vyvážily náklady na správu a řízení fondu. Správou finančního nástroje je pověřena finanční instituce na základě výběrového řízení (pokud není správou pověřena EIB; postup stanoven čl. 44 obecného nařízení), např. ČMZRB, ale může se jednat i o soukromý subjekt. Věcné zaměření intervencí/investic finančního nástroje určuje (v tom nejjednodušším případě) veřejná správa (vkladatel prostředků), ale finanční podmínky pro konkrétní projekty, na nichž závisí efektivnost a návratnost prostředků, jsou určovány profesionálním správcem s dostatečnými zkušenostmi.

Důležitým přínosem financování projektů prostřednictvím finančního nástroje je skutečnost, že požadavek návratnosti prostředků zvyšuje pravděpodobnost udržitelnosti projektu. Projekty musí generovat příjem, a tudíž by měly být udržitelné. Tím se snižuje riziko, že z prostředků strukturálních fondů budou podpořeny investice, které po dokončení neúnosně zatíží veřejné rozpočty náklady na správu, údržbu a obnovu majetku. Vzhledem k objemu prostředků strukturálních fondů v ČR v tomto období a vzhledem k převaze grantového systému, je uvedené riziko vcelku reálné.

Průkopníkem v oblasti využití finančních nástrojů v České republice je ROP Moravskoslezsko, který dne 8. února 2010 uzavřel smlouvu s Evropskou investiční bankou o založení Fondu rozvoje měst pro realizaci nástroje Jessica. Tento krok se stane podstatným zdrojem poznatků a zkušeností z přípravy a skutečného využití nástroje Jessica v praxi. V rámci vzniklého finančního nástroje budou podporovány pouze projekty v rámci IPRM.

5.2.1 Možné oblasti – operační programy - pro zřízení finančních nástrojů

Možnost využití finančních nástrojů by se měla připravovat tam, kde se realizují intervence přinášející příjem nebo s potenciálem návratnosti vložených prostředků. Mělo by se přitom jednat o intervence ERDF, v případě intervencí ESF není uvedený model vhodný.

S přípravou těchto finančních nástrojů je zapotřebí začít co nejdříve, protože jejich příprava je náročná a trvá dlouhou dobu, než se zahájí implementace. Finanční nástroje by měly být připraveny v několika oblastech intervencí přinejmenším jako pilotní nástroje (ovšem za dodržení podmínky minimální ekonomické velikosti fondu), **aby byly plně připraveny pro příští programové období 2014+.**

ROP, prioritní osy pro rozvoj měst

Jedná se často o komplexní projekty či skupiny projektů, které by měly být (a ne vždy jsou) vzájemně provázané. Jelikož jsou zaměřeny na obnovu či rozvoj částí měst, je pro jejich efektivnost velice důležitá spolupráce s investory ze soukromého sektoru, která je v grantovém systému strukturálních fondů obtížná. A dále, potřeba prostředků na obnovu částí měst přesahuje dostupné alokace (zpravidla několikanásobně), takže ani jejich zvýšení z jiných programů či prioritních os problém neřeší.

Zřízení finančního nástroje je řešením s dlouhodobou perspektivou a střednědobou možností implementace. Vzhledem k tomu, že prostředky v příslušných prioritních osách jsou z větší části vázány v projektech či výzvách, **mohl by být finanční nástroj pro tuto oblast zřízen s využitím vnějších finančních zdrojů.**

ROP, prioritní osy pro rozvoj cestovního ruchu

Finanční nástroje v této oblasti mohou být kombinovány či zahrnout příspěvek také z IOP. Cílem intervencí by mělo být podpoření takových projektů, které se soustředí do vybraných území a budou zaměřeny na významné či skokové zvýšení kvality nejen infrastruktury cestovního ruchu, ale budou zvyšovat nabídku (komplexních) produktů cestovního ruchu pro přesně vymezené cílové skupiny. Projekty či skupiny územně vázaných projektů musí mít **zřetelný a doložitelný dopad do místní ekonomiky ve formě pracovních míst nebo generování soukromých investic do cestovního ruchu.** Podrobněji jsou podmínky pro zvýšení efektivnosti intervencí v oblasti CR popsány v příslušné kapitole věnované ROP. Finanční nástroj je jen jedním z nástrojů, jak zvýšení efektivnosti podpořit.

OP ŽP, intervence na zlepšování vodohospodářské infrastruktury a intervence na udržitelné využívání zdrojů energie

Jedná se o projekty, které vytvářejí příjem a v mnoha případech se může jednat o návratné investice, i když za různých podmínek a mechanismů. Ovšem vzhledem k omezeným veřejným rozpočtům obcí, které jsou nejčastějšími žadateli v těchto oblastech, není reálné, že by byl ze strany obcí o finanční nástroje (dlouhodobé půjčky) projeven zájem. **Zavedení finančního nástroje v oblasti ŽP tedy není možné doporučit ve stávajícím programovém období, ale mělo by se připravovat pro období 2014+.**

OP PI, nové intervence v rámci prioritní osy zaměřené na vznik nových firem

Jednou z možností jsou fondy rizikového kapitálu, majetkově vstupující do firem, které jsou však zaměřeny zpravidla na existující firmy a vyžadují relativně velký objem zdrojů. **Pro ČR a danou prioritní osu, vzhledem ke stadiu vývoje inovačního podnikání, jsou patrně vhodnější seed-fondy na podporu nových a začínajících inovačních a technologicky orientovaných firem za účelem zprůchodnění transferu technologií.** V každém případě by tento typ finančních nástrojů na podporu podnikání měl být v dostatečném rozsahu otestován jako pilotní nástroj v tomto programovém období.

5.2.2 Finanční prostředky pro zřízení finančního nástroje

Finanční prostředky pro zřízení finančního nástroje je možno získat převedením částí alokace příslušných prioritních os daného operačního programu. Vzhledem k tomu, že tyto zdroje již mohou být nedostatečné – nebo mohou být téměř všechny vázány ve výzvách – **doporučujeme, pokud by existovaly důvody pro převedení prostředků z jiných operačních programů, zřídit fond rozvoje nebo podílový fond jak na centrální úrovni, tak na regionální úrovni.** Z něj by bylo možné buď přímo financovat vybrané intervence/projekty, nebo je možné zřídit podílový fond, nejlépe

spravovaný EIB, a na úrovni krajů či regionů NUTS II fondy rozvoje (např. měst), které by získávaly prostředky z podílového fondu.

Výhodou rozvojových fondů je skutečnost, že za určitých okolností mohou spravovat prostředky z více operačních programů a tak lépe zajistit koordinaci jednotlivých projektů na rozvoj vybraných území (z jednoho místa, případně v kombinaci s jinými finančními zdroji), než je tomu v případě koordinace výzev jednotlivých OP.

5.2.3 Rozhodování ve finančních nástrojích

Mechanismy rozhodování mohou být nastaveny podle několika modelů. **Odborné finanční řízení** je nezbytnou výchozí podmínkou a mělo by být svěřeno zkušené finanční instituci. Doporučujeme zapojit EIB a důvody pro to jsou následující:

- kombinuje zkušenosti z kohezní politiky (věcně cílené intervence) s finančními zkušenostmi banky;
- disponuje zkušenými finančními odborníky a má zkušenost s podobnými finančními nástroji;
- jejímu zapojení nemusí předcházet výběrové řízení, lze ji zapojit přímo.

Věcné zaměření (strategie, cíle a očekávané výsledky, zajištění, že je naplňován účel fondu) je věcí veřejné správy. I v případě TOP lze – a bylo by to vhodné – zajistit vliv místních/regionálních hráčů, protože ti znají místní podmínky zpravidla nejlépe. Například v případě centrálního fondu, kromě varianty podílového fondu popsaného shora, může být zřízen jeden centrální fond rozvoje, kde se na rozhodování o zaměření fondu a o věcných kritériích/podmínkách podpory projektů podílí centrální orgány (národní kontext a strategie) a regionální představitelé (regiony NUTS 2, kraje), kteří do rozhodování vnášejí místní znalost, např. cíle regionálních inovačních strategií apod.

V každém případě všechny detaily – např. financování a finanční řízení, finanční toky, institucionální uspořádání, rozhodování, věcné zaměření a mnohé další – musí být podrobně zpracovány a koncipovány na každý konkrétní případ zvlášť.

5.2.4 Shrnutí

Pokud budou z jiných operačních programů převáděny prostředky kvůli pravidlu $n+2/n+3$, doporučujeme využít je ke zřízení finančních nástrojů typu JESSICA a JEREMIE, a to přinejmenším v pilotní podobě. Pro financování finančních nástrojů lze využít i již existujících prostředků v některých prioritních osách (viz výše). Oblasti vhodné pro přípravu finančních nástrojů jsou následující:

- ROP, intervence na rozvoj měst, nebo intervence na (komplexní) rozvoj cestovního ruchu;
- OP ŽP, obecně projekty generující příjem (realizovatelné až v období 2014+);
- OP PI, fondy rizikového kapitálu nebo seed-fondy;

Ü OP VaVpI, patentový fond, pre-seed fond.

Cílem je zahájit realizaci co nejdříve, aby bylo možné implementaci plně odzkoušet ještě v tomto programovém období a umožnit tím jejich plnou realizaci v následujícím programovém období 2014+.

Opatření 2.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Navrhnout způsob realizace finančních nástrojů	Navrhnout oblasti a způsoby realizace finančních nástrojů	MMR ve spolupráci s ŘO	září 2010

5.3 Průřezové nástroje pro zvýšení účinnosti a účelnosti intervencí

Nástroje na zvýšení účinnosti (efficiency) a účelnosti (effectiveness) intervencí mohou být v určité formě připraveny pro každý operační program nebo lépe pro každou intervenci, v níž je velké množství potenciálních žadatelů, mohou být například orgánem územní veřejné správy – typicky krajem, obcí, nebo jimi zřizovanou organizací). **Cílem dále navrhovaných nástrojů je určitá forma standardizace intervencí, standardizace přípravy žádostí, standardizace projektů apod.**

Některé ŘO již v této věci učinily opatření, která jsou využitelná buď přímo v jiných operačních programech, nebo nepřímo tím, že se vhodně pro jiný druh intervence upraví. **Příkladem prvního nástroje**, přímo využitelného ve všech ROP, je standardní formát CBA i s dopředu určenými mírami (oceněním) nákladů a přínosů. To jednak umožňuje srovnání mezi různými intervencemi stejného druhu (a srovnání mezi ROP by jistě bylo velice přínosné), jednak to snižuje náročnost zpracování žádosti pro žadatele i její hodnocení pro administrátory programu.

Příkladem druhým je opatření – hodnotící kritérium – v OP ŽP, kde se projekty na snižování emisí hodnotí podle míry/množství snížení emisí a podle jednotkových nákladů na 1t snížení emisí. Takto technické opatření sice není možné použít vždy, ale je možné nalézt velké množství podobných intervencí vhodných pro jeho aplikaci jak v ERDF, tak v ESF.

Třetím příkladem je využití výpočtu vnitřního výnosového procenta socioekonomické návratnosti. V současnosti je aplikováno pro projekty ROP MS.

Dále navrhovaná opatření/nástroje je možné připravovat jak z OP TP, bude-li se jednat o univerzálně použitelné nástroje, či alespoň o nástroje použitelné ve více operačních programech, tak z prioritních os technické pomoci jednotlivých OP, bude-li se jednat o konkrétní opatření pro daný operační program.

5.3.1 Modelové projekty

Jedná se o nástroj, který standardizací postupů, struktury a požadavků na přípravu projektů usnadňuje práci jak žadatelům, tak administrátorům.

Příkladem takových projektů mohou být modelové projekty pro intervence v OP RLZ, které byly připraveny v roce 2004, a poté rozpracovány (jejich elementy naplněny konkrétními údaji a parametry podle podmínek krajů) a implementovány úřady práce pod názvy Najdi si práci, Návrat do práce apod. Modelový projekt se v takovém případě skládá ze specifických modulů či elementů (jakýchsi stavebních bloků), z nich si zpracovatel projektu vybírá potřebné, naplňuje je konkrétním obsahem podle místních podmínek, ale rámec, mechanismus působení, aktivity, apod. zůstávají víceméně stejné.

Pro jednoduché intervence, často technického charakteru nebo některé typy projektů veřejné správy (např. modernizace silnic 2. a 3. třídy, regenerace bytových domů v IOP, snižování energetické náročnosti nebo množství emisí), tedy pro **relativně malé projekty, které předkládá velké množství žadatelů**, je zpracování modelových projektů nevhodnější. V krajním případě je lze zpracovat až do formy jakýchsi tabulek či formulářů, do nichž žadatelé pouze doplňují údaje. Zejména pro zrychlení a usnadnění administrace globálních grantů je tento případ vhodný.

Rizikem modelových projektů je jejich přehnané zjednodušení v případě intervencí, které vyžadují určitou volnost žadatelů v rozhodování o koncepci i o detailech projektů. Nevhodné použití modelových projektů může vést k tomu, že intervence se realizují, ale výsledků není dosaženo, nebo jen v malé míře, případně jen formálně.

Modelové projekty je možné zpracovávat v rámci technické pomoci, a to buď na centrální úrovni z OP Technická pomoc, pokud by se jednalo o modely použitelné ve více OP, nebo přímo z technické pomoci operačních programů.

5.3.2 Národní databáze jednotkových nákladů na porovnání veřejných výdajů – finančně významné projekty

Tento nástroj by měl sloužit k porovnání různých projektů jako podpora rozhodování řídicích orgánů. Jeho smysl je zejména v případě intervencí, které se do jisté míry opakují, resp. jejichž aktivity se opakují – např. pro ROP náklady na intervence v oblasti dopravy a dopravní obslužnosti, nebo v ESF v případě některých víceméně standardně poskytovaných školení. V určitém smyslu je podobná informace – ne nutně ve formě databáze – k dispozici např. na SFŽP pro projekty v oblasti ochrany ovzduší (snižování emisí), které se hodnotí podle míry snížení emisí a jednotkových nákladů na toto snížení.

Vypracování databází jednotkových nákladů je prvním krokem, po kterém by měla následovat metodická doporučení NOK či v případě jednotlivých řídicích orgánů závazná rozhodnutí o jejich použití při posuzování projektů.

5.3.3 Národní model dopadové analýzy – webové aplikace

Tento návrh je založen na praxi zavedené v NUTS 2 Moravskoslezsko. Úřad regionální rady Moravskoslezsko vyvinul a ověřil v praxi na základě výše uvedených předpokladů expertní internetový systém, který umožňuje všem žadatelům (i potenciálním) vypracovat jednoduchou

a standardizovanou analýzu výnosů a nákladů (CBA) pro jimi připravovaný projekt. Tento systém je provozován jako interaktivní internetová aplikace přímo na portálu Úřadu Regionální rady Moravskoslezsko (ÚRR MS) a je dostupný po registraci všem návštěvníkům těchto webových stránek bez ohledu na to, jestli jsou z regionu a budou žadateli nebo nikoli. Systém je jednoduchý a přímočarý a provede krok za krokem vytvoření CBA i úplného laika.

Aplikace byla vytvořena odborníky, kteří zároveň ocenili přibližně 200 nejběžnějších výstupních položek a jejich vztahů k přínosům, které lze očekávat z realizace projektů. Součástí eCBA je tedy standardní ocenění nákladů a přínosů velkého množství investic/aktivit. Uživatel si vybírá, které přínosy a náklady do CBA zahrne podle charakteru investice, ale jejich ceny jsou dopředu dány.

Tato databáze představuje také vysokou úsporu nákladů pro každého potenciálního žadatele, protože k ocenění položek přínosů z vlastního projektu je často nutné použít nákladných poradenských služeb. Navíc v praxi dochází k velké diferenciaci odhadovaných přínosů, což ukazuje až srovnání více projektů se stejnými typy vstupů, výstupů a přínosů. Některé projektové žádosti se pak jeví jako nereálné vzhledem k velikosti vstupů, jiné zase vykazují zbytečně drahé přínosy. Model samozřejmě respektuje rozdílnou finanční hodnotu v čase a počítá s jednotnou diskontní sazbou.

Aplikace eCBA (dopadové analýzy), kterou provozuje ÚRR Moravskoslezsko, umožní bezplatně každému žadateli (i poradci) modelovat a interaktivně modifikovat parametry svého projektu tak, aby dosáhl pozitivní plánované socio-ekonomické návratnosti ($CBA > 0$). Tento princip má pozitivní efekt na několika úrovních:

Na straně žadatele dochází k „zreálnění“ předpokladů týkajících se projektu. Příliš ambiciózní projekty jsou obvykle objemově upraveny tak, aby měly šanci na úspěch, a ty málo ambiciózní mohou naopak být doplněny o aktivity, které podpoří kvalitu výstupů a žadatel s jejich financováním, například z důvodu opatrnosti, přestal počítat. Pokud je potřeba ocenit nějaký netypický výstup/přínos, najme si žadatel odborníka jen na tento konkrétní výstup, nikoli na zpracování analýzy CBA jako celku. Dostupnost systému je 24 hodin denně, 7 dní v týdnu (na rozdíl od schůzky s pracovníkem řídicího orgánu, která je termínově omezena), což zvyšuje uživatelský komfort pro žadatele.

Na straně řídicího orgánu dochází jednoznačně ke zvýšení efektivnosti práce z důvodu celkově vyšší kvality žádostí, které se dostávají k posouzení. Podmínkou pro naplánování osobní schůzky s pracovníkem řídicího orgánu je zpracování předběžné eCBA. Díky tomu má daný pracovník předem přehled o projektu a jeho plánovaných aktivitách a jistotu, že daný žadatel musel se systémem pracovat a tudíž se seznámit s typickými přínosy z jím plánovaných výstupů. Schůzka s takto připraveným žadatelem je mnohem efektivnější a konkrétnější a k řadě zbytečných schůzek vůbec nedojde.

Tím, že je systém otevřený, dochází k úsporám i u poradenských subjektů, které často zprostředkovávají komunikaci mezi žadateli a řídicími orgány. Žádosti připravené poradci rovněž prochází testem eCBA, takže již nedochází k velkým rozdílům mezi cenami výstupů. Zároveň se poradci musí soustředit na položky, které nejsou standardní, a roste jejich odborná erudice i přidaná hodnota.

Plošným využitím systému dochází u každého žadatele, který koncipuje svůj projekt a využije interaktivního poradenství aplikace eCBA, k růstu jeho odborných dovedností i absorpční schopnosti, a to prakticky bez variabilních nákladů (náklady na vznik a provoz systému nejsou závislé na počtu aktivních uživatelů). Oproti systému školení a seminářů dochází k úsporám za lektory, prostory, pomůcky, ale i k organizačním úsporám, protože není nutné, aby zvyšování absorpční schopnosti probíhalo ve stejném čase a na stejném místě.

Předpoklady a rizika

Základním předpokladem úspěchu výše popsaného systému je jeho masivní využívání uživateli. Je tomu tak mj. proto, že přestože jednotkové náklady užití jsou zanedbatelné, fixní náklady jsou poměrně velké, a proto je nutné dosáhnout minimálního počtu uživatelů nebo od něj alespoň odvodit maximální náklady na pořízení a provoz. Provozní náklady bude zvyšovat i případná technická podpora (v případě, kdy systém bude uživatelsky komplikovaný), ale i marketing a podpora využívání.

Dalším souvisejícím předpokladem je počítačová gramotnost na straně žadatelů. Využití aplikace eCBA (a podobných) vyžaduje základní schopnosti práce s internetem, formuláři, provedením registrace a přihlašování (odhlašování, modifikace a administrace) do systému, přibližně v náročnosti provozování internetového bankovníctví. Nutným předpokladem pro využití tohoto nástroje je počítačová gramotnost a osvojení si ovládání systému žadatelů.

Využití systému v jiných operačních programech

Z důvodu vyšších fixních nákladů doporučujeme využít nástroj v případě všech ROP, kdy lze předpokládat v podstatě identickou podobu systému pro všechny regionální operační programy. Existence pilotního úspěšně provozovaného systému zároveň usnadňuje případné budoucí rozšíření.

U sektorových operačních programů a programů typu IOP je třeba mít na paměti rozsah nasazení, velikost a komplikovanost projektů. **Využití principu internetového expertního systému je vhodné pro programy a opatření s větším počtem nediferencovaných, spíše standardních aktivit.** Programování, testování, ladění a zavedení systému pro opatření financující vědeckotechnologické parky v rámci OP PI nebo centra excelence v rámci OP VaVpI bude neefektivní, protože počet projektů neopodstatňuje tak velkou investici (i když jejich finanční objem možná ano), navíc řada výstupů je měkkých a ocenitelných jen v kontextu daného regionu, specializace apod. Při menším množství očekávaných projektů jsou lepší opatření typu kulaté stoly, foresighting projektů a individuální a skupinová (workshopy) komunikace se žadatelů apod.

5.3.4 Socioekonomická návratnost projektu (EIRR) jako jednotný indikátor efektivity projektů

Dalším opatřením usnadňujícím řízení implementace, které využívá ÚRR Moravskoslezsko, je zavedení jednotného indikátoru ex-ante, případně i ex-post hodnocení přínosu projektů, kterým je vypočítané vnitřní výnosové procento socioekonomické návratnosti. Cílem této praxe je na úrovni

implementace programu maximalizovat „value for money“, tedy hodnotu za peníze pomocí dosažení maximálního možného EIRR u podporovaných projektů.

Očekávaným dopadem zavedení této praxe je splnění cílů programu v maximální možné míře. Průměrné vnitřní výnosové procento všech podporovaných projektů je nastaveno na cílovou hodnotu 8 %, přičemž minimální hodnota v rámci EU je 5,5 % a výkonnost projektů vybraných k realizaci v rámci ROP MS až do roku 2009 byla 11 %, tedy dvojnásobek.

Na úrovni indikátorů dopadů programu je velmi obtížné hledat univerzální kritérium, které by mohlo vyjádřit výhodnost podpory realizace všech projektů. ÚRR MS vybral EIRR jako ukazatel, který posuzuje vynaložené náklady a společenské, ekonomické a další přínosy v čase. **To umožňuje porovnat společenskou výhodnost libovolných dvou projektů.** Průměrná hodnota EIRR za všechny projekty vybrané k podpoře ukazuje, jaké kvantifikovatelné společenské přínosy bylo možné očekávat od projektů, které požadovaly vstupy z prostředků ROP.

EIRR je povinně počítáno pro všechny projekty a průměry (vážené) jsou počítány na všech možných úrovních agregace – výzvy, opatření, osy. Je možné porovnávat i teritoriálně, případně dle typu žadatele. **Kritérium má význam zejména pro řízení, ale i obhajobu podporovaných aktivit.**

Pokud dva obdobné projekty vykazují velmi rozdílné výnosové procento, případně pokud se posuzovaný projekt svým výnosovým procentem výrazně liší od průměru, upozorní to řídicí orgán na možné problémy s připraveností / kvalitou předloženého projektu. Z hlediska ex-ante hodnocení efektivnosti plnění operačních programů je EIRR vhodným kritériem, protože ukazuje, jak je plánováno socioekonomické zhodnocení každé vynaložené koruny (EUR) v jednom roce a to od úrovně projektů až po úroveň celých programů.

Doporučujeme toto kritérium používat i v jiných krajích a na národní úrovni. Jedná se o vhodné kritérium posuzování náběhu realizace, je možné provádět meziregionální a tematické srovnávání a dle výsledků lépe zaměřit aktivity generování absorpční kapacity. Kritérium je možné používat rovněž pro hodnocení ex-post.

5.3.5 Shrnutí

Doporučujeme připravit a realizovat několik opatření pro zvýšení účinnosti a účelnosti intervencí strukturálních fondů, která mohou být připravena a použita buď pro jednotlivý operační program (pro určitý druh intervencí), nebo společně pro několik operačních programů. Jedná se o:

- Modelové projekty – „standardizované“ či typizované modely intervencí, které buď žadatelé doplňují konkrétními údaji za svoje projekty, ale stavební kameny projektu jsou totožné, nebo žadatelé vybírají a skládají projekt z portfolia stavebních kamenů projektu. Přístup je vhodný zejména pro intervence, kde je hodně žadatelů, projekty nejsou velké a složité, intervence jsou často technického charakteru.

- Ú** Národní databáze jednotkových nákladů typických veřejných intervencí – např. silnice 2. a 3. třídy, stavebních investice na úspory energií, regenerace panelových domů, ceny napojení na kanalizaci a ČOV na jednoho obyvatele apod. Tyto databáze by měly být řídicími orgány využívány pro srovnání projektů podobného druhu, aby byly vyloučeny projekty, kde náklady přesahují určitou mez, ať už proto, že projekt je nevhodně nastaven nebo proto, že je stavební práce jsou předražené.
- Ú** Národní modelové CBA (webová aplikace) – včetně standardního ocenění nákladů a přínosů jednotlivých druhů intervencí, které jednak urychlí a usnadní zpracování CBA žadatelům (a sníží volnost zpracovatelských firem při oceňování nákladů a přínosů), jednak zjednoduší a zpřehlední rozhodování řídicích orgánů a umožní jim CBA využívat ke srovnání projektů různého druhu.
- Ú** Ekonomickou vnitřní míru návratnosti pro srovnání společenského přínosu různých projektů.

Konkrétní návrh druhů intervencí, pro které se budou shora uvedené nástroje na zvýšení účelnosti a účinnosti připravovat, musí vzejít z diskuse mezi NOK-MMR a řídicími orgány. Stejně tak rozhodnutí, zdali se bude jednat o nástroj zpracovaný na úrovni NOK-MMR nebo ŘO, musí být učiněno podle charakteru intervence.

Vzhledem k tomu, že se dostáváme do situace, kdy již možné začít sledovat věcné plnění operačních programů, bude **NOK-MMR sledovat a vyhodnocovat čerpání nejen z pohledu finančního, ale i z pohledu věcného**. Na to navazuje záměr realizovat výše uvedené průřezové nástroje.

Opatření 3.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Připravit a realizovat navržené průřezové nástroje z prostředků OP TP.	Na základě diskuse s řídicími orgány navrhnout konkrétní podobu nástrojů pro zvýšení efektivity intervencí z prostředků OP Technická pomoc – modelové projekty: 3.A Národní modelový nástroj hodnocení dopadů, CBA (webová aplikace), 3.B národní databáze jednotkových nákladů, 3.C jednotný výpočet vnitřního výnosového procenta socioekonomické návratnosti.	MMR ve spolupráci s ŘO	říjen 2010

5.4 Systémová doporučení NOK-MMR

Na základě koordinační a další činnosti, kterou zajišťuje NOK-MMR, a dále na základě především auditní činnosti Evropské komise byla identifikována hlavní oblast, která je nejvíce problémová a vyžaduje tedy maximální pozornost.

Z auditů a kontrolní činnosti prováděné nejen Evropskou komisí, ale i dalšími orgány (Evropský účetní dvůr, Nejvyšší kontrolní úřad ad.), vyplynulo, že jedním z nejzávažnějších problémů je **realizace veřejných zakázek a výběr dodavatelů**. Z toho důvodu NOK-MMR doporučuje zajistit striktní dodržování obecně platných principů při realizaci výběrových řízení a aplikaci zákona o veřejných zakázkách. Rovněž je nutné posílit hospodárnost a transparentnost výběru dodavatelů.

Z tohoto doporučení vyplývá požadavek na **prohloubení znalosti postupů a pravidel zadávání veřejných zakázek nejen na straně řídicího orgánu**, případně zprostředkujícího subjektu, **ale především na straně příjemců. Zároveň je nutné posílení kontrol v této oblasti ze strany řídicích orgánů** (příp. zprostředkujících subjektů). Pokud řídicí orgány zajistí, že pravidla spojená s výběrem dodavatelů a s realizací veřejných zakázek budou dodržována, vyhnou se tím finančním korekcím ze strany kontrolních subjektů, které mohou dosáhnout až 100 % prostředků vynaložených na nesprávně zrealizované výběrové řízení.

Druhou významnou oblastí, na kterou je třeba se zaměřit, je **zvýšení efektivnosti administrativních procesů** při implementaci operačních programů. Řídicí orgány by měly důkladně plánovat a zabezpečit dostatečné personální kapacity a jednotlivé procesy nastavit tak, aby jednak lhůta jednotlivých procesů byla adekvátní jejich náročnosti a zároveň aby jednotlivé procesy byly prováděny s maximálně možnou správností (tj. bez chyb).

V neposlední řadě je rovněž žádoucí **podpora absorpční kapacity** a práce s příjemcem. Dostatečná absorpční kapacita není vyjádřena jen zájmem ze strany žadatelů, který převyšuje alokované prostředky na danou výzvu, oblast podpory či celý operační program. Dostatečná absorpční kapacita v sobě obnáší rovněž schopnost příjemců vyčerpat vymezené prostředky v souladu s uzavřenou Smlouvou/Rozhodnutím, realizovat projekty, které ve svém souhrnu naplňují věcné cíle operačního programu a jejichž efekty jsou udržitelné.

Pokud řídicí orgány zabezpečí naplnění těchto tří hlavních doporučení (tj. důraz na dodržování pravidel veřejných zakázek, vyšší efektivnost administrace a podpora absorpční kapacity), bude tím podpořena hladká implementace operačních programů a dojde tak i k úspěšnějšímu naplnění strategických cílů NSRR.

6. KONKRÉTNÍ DOPORUČENÍ PRO JEDNOTLIVÉ OPERAČNÍ PROGRAMY

Aby bylo možné navrhnout takové revize operačních programů, které budou efektivní a pokud možno s protikrizovým působením, bylo nutné provést důkladnou analýzu jednotlivých operačních programů. Hlavní výsledky provedené analýzy jsou uvedeny v této kapitole.

V souladu se závěry provedené analýzy byly pro jednotlivé OP formulovány konkrétní návrhy na provedení změn v operačních programech, a to v různém rozsahu vzhledem k povaze intervencí a jejich očekávanému dopadu. Případná jakákoli úprava operačních programů by měla být podmíněna nezpomalením procesu schvalování žádostí.

Protikrizové působení intervencí v jednotlivých operačních programech, stejně tak jako prostor pro zvýšení účinnosti a účelnosti v nich se liší podle druhu intervencí. **Nejvýznamnější a téměř okamžité protikrizové působení mohou mít OP Podnikání a inovace a OP Lidské zdroje a zaměstnanost**, protože jsou mířeny na cílové skupiny přímo postihované krizí. Na druhou stranu OP Doprava či OP ŽP působí proti krizi pouze zprostředkovaně a spíše v dlouhodobém horizontu. Ačkoli programy disponují velkými finančními prostředky, jejich přímé protikrizové působení je v krátké době nepravděpodobné, např. díky dlouhé době přípravy investic (a leckdy i díky komplikovanějšímu schvalování projektů v rámci kohezní politiky).

6.1 Analýza OP PI z pohledu možných revizí a protikrizového působení

Řídící orgán OP PI předložil Evropské komisi v prosinci 2009 návrh na změny OP a realokace prostředků, který je nyní v procesu schvalování. Změny OP navrhované ze strany OP PI jsou směřovány do následujících oblastí:

- ü Realokovat finanční prostředky ve vybraných, věcně zaměřených prioritních osách OPPI na základě vyhodnocení dosavadních výsledků implementace jednotlivých programů podpory. – Prostředky původně alokované pro iniciativu JEREMIE budou realokovány do prioritních os 2, 3 a 4, tzn. především do programů Rozvoj, Eko-energie a Inovace.
- ü Umožnit jednodušší čerpání prostředků strukturálních fondů směřujících k zvýšení konkurenceschopnosti ICT firem v segmentu malých a středních podniků, zejména mikropodniků, prostřednictvím zvýšení jejich technologické vybavenosti v oblasti informačních a komunikačních technologií.

Návrhy a opatření popisovaná dále v textu respektují tento návrh ŘO, opatření jsou navrhována v následujícím kontextu:

- ü Pokud se bude v OP PI realokace finančních prostředků provádět, **doporučujeme ji provést do oblastí navržených ŘO**, tj. do programů Eko-energie, Inovace a Rozvoj.

- Ü **Jako zdroj prostředků pro posílení programů Inovace a Rozvoj doporučujeme využít prostředků prioritní osy 5.**
- Ü **Současně je možné zvážit i omezení prostředků v prioritní ose 6, avšak s tím, že musí být zachována jejich výše pro to, aby mohly být alespoň jako pilotní opatření realizovány dále navrhované nástroje v této prioritní ose.**
- Ü **Posílení ostatních, již fungujících nástrojů/programů, doporučujeme především v rámci příslušných prioritních os a doporučujeme je vhodně načasovat v souladu s vývojem podmínek krize.**
- Ü **Zavedení nových nástrojů a opatření doporučujeme rozhodně realizovat, nicméně to může být uskutečněno s časovým odstupem a po náležitě technické přípravě. Nová opatření doporučujeme realizovat ještě v tomto období přinejmenším jako pilotní nástroje, aby byly plně připraveny a odzkoušeny a mohly být v plném rozsahu realizovány od počátku období 2014+.**

Uvedená doporučení směřují k tomu, aby se zvýšila účinnost vynakládání prostředků při realizaci intervencí a aby se zlepšily přínosy podpory v rámci OP PI k naplnění cílů NSRR, zejména klíčového cíle z hlediska Lisabonské strategie – Konkurenceschopná česká ekonomika.

V souvislosti s ekonomickou krizí došlo k podstatnému zhoršení přístupu začínajících a malých a středních firem k úvěrovým zdrojům.

V rámci OP PI jsou tři programy (Start, Progres a Záruka), jejichž cílem je právě zvýšení dostupnosti vnějšího financování pro začínající a malé a střední firmy. Nicméně právě v těchto programech již zbývá pouze značně omezený objem zdrojů.

V programech Progres a Záruka existuje vysoký převis poptávky nad celkovou alokací a při nezměněném tempu může hrozit její předčasné vyčerpání, doporučujeme zvýšení celkové alokace na oblast podpory 2.1 Bankovní nástroje podpory MSP.

Bez ohledu na koordinační problémy s realizací podpůrných nástrojů v rámci iniciativy JEREMIE doporučujeme pro OP PI zavedení nového podpůrného nástroje zaměřeného na poskytování zárodečného kapitálu pro začínající technologické firmy s vysokým inovačním (a růstovým) potenciálem - dále jej označujeme jako „Seed-fund“.

Finanční nástroj typu seed-fund je v prostředí ČR, v němž je nový, spojen s mnoha riziky. Je proto nezbytná jeho pečlivá technická příprava, ve spolupráci se zahraničními odborníky, lze využít také EIB. Toto opatření by mělo být realizováno ještě v tomto programovém období přinejmenším jako pilotní, v omezeném rozsahu (ale minimální velikost je nezbytná pro efektivnost fondu), pravděpodobně jako fondu na centrální úrovni zaměřeného jen na vybrané regiony s velkým potenciálem pro inovační podnikání

Zcela vyčerpán byl program Rozvoj, jehož navýšením lze relativně rychle dosáhnout protikrizový efekt. Program je zaměřen výhradně na firmy v regionech s koncentrovanou státní podporou, tedy

regionech nejvíce zaostávajících. Tyto regiony vesměs patří mezi oblasti nejvíce postižené krizí, což se projevuje výrazně nadprůměrnou nezaměstnaností a velmi nízkým potenciálem tvorby nových pracovních míst.

Program Rozvoj v zásadě cílí na firmy, které za svými konkurenty zaostávají v oblasti vybavenosti moderní výrobní infrastrukturou (zejm. stroje), ale disponují určitým růstovým potenciálem. Má tedy charakter poskytnutí (druhé) šance prosadit se namísto podpory firem, které aktuálně prokazují svůj konkurenční potenciál. Právě z tohoto důvodu je program zaměřen výhradně na nejvíce zaostávající regiony.

Na základě uvedeného doporučujeme zvýšení celkových alokací na prioritní osu 2, případně zvážit i posílení prioritní osy 1. Dodatečné alokace by měly být využity zejména na programy Progres a Rozvoj, a ve vhodném čase, po zvýšení poptávky, také na program Záruka (vč. znovuzavedení zvýhodněných úvěrů).

Nejpmaleji se zatím čerpá v programech Poradenství a Spolupráce zaměřených na oblasti, v nichž dle provedených průzkumů místní firmy nejvíce zaostávají oproti svým konkurentům. Jedná se zejména o specializované kompetence v oblasti managementu, marketingu a prodeje.

Programy Spolupráce a Poradenství by měly být zacíleny na podporu využívání výsledků projektů, které jsou financovány z OP VaVpI. Navrhujeme do programů Poradenství, Spolupráce a Marketing zařadit nové podpůrné nástroje. Zejména se jedná o speciální systém individuálního firemního poradenství založený na kombinaci (i) dotací, (ii) osobního specializovaného poradce a (iii) inspiračního školení. Tyto nástroje by se měly realizovat jako relativně robustní pilotní opatření (pro řádově desítky firem, nejméně 50-80) od konce roku 2011.

S cílem dosáhnout rychlého protikrizového účinku navrhujeme zvážit posílení dobře čerpaného programů Inovace a Eko-energie. Nicméně takovému rozhodnutí (včetně stanovení rozsahu navýšení) by měly předcházet evaluace absorpční kapacity uvedených programů a nastavení podmínek čerpání tak, aby se dotace dostaly k opravdu perspektivním firmám, zvyšujícím konkurenceschopnost ČR v mezinárodním měřítku.

O program Inovace je velký zájem ze strany žadatelů, než je tomu v případě zvýhodněných půjček nebo záruk. V jistém smyslu program konkuruje programům Progres a Záruka a snižuje tak jejich poptávku. Nicméně v případě požadavku protikrizového působení může být podpora v rámci programu Inovace účinným nástrojem, nejen proto, že snižuje investiční náklady firem, ale vzhledem k investiční povaze výdajů může mít určitý nepřímý multiplikační efekt. Lze tedy zvážit případné navýšení prostředků v tomto programu.

Pro intervence v oblasti VTP a podnikatelských inkubátorů doporučujeme nalézt systémová řešení, která umožní podporovat poskytování služeb organizacemi typu VTP a PI, a to buď těmito organizacemi samotnými, nebo tak, že budou najímat externí poskytovatele služeb pro firmy ve VTP/PI umístěné. K tomu je možno využít intervencí v PO 6, Poradenství.

Opatření 4.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Zahájit jednání s bankovními institucemi o možnosti vytvoření Seed-fondu pro rozvoj inovačně zaměřených firem	V oblasti podpory 1.2 (Využití nových finančních nástrojů) vytvořit a zahájit realizaci Seed-fondu jako nástroje, který umožní založení nebo rozvoj inovačních firem prostřednictvím majetkového vstupu. Seed-fond by měl být založen přinejmenším jako pilotní nástroj, a to v minimální ekonomicky vhodné velikosti.	MPO	Do konce června 2010
Opatření 5.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Provést revizi OP PI ve smyslu zvýšení alokace vybraných programů	Připravit a Evropské komisi předložit revizi OP PI ve smyslu zvýšení alokace programů Rozvoj, Inovace a Eko-energie. V případě dodatečných prostředků analyzovat možnost navýšení alokace programů Progres a Záruka.	MPO	Do konce roku 2010
Opatření 6.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Uspadnění čerpání prostředků na zakládání, rozvoj a poskytování služeb podnikatelských inkubátorů, VTP a Center transferu technologií	Připravit a zahájit realizaci nástrojů v oblasti rozvoje personálních kapacit a služeb podpůrných institucí typu podnikatelské inkubátory, VTP a Center transferu technologií. Nalézt systémové řešení, které umožní stávajícím institucím poskytovat či významně rozšířit poskytování vysoce kvalitních služeb podnikatelům.	MPO	Do konce roku 2010
Opatření 7.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Nalézt systémová řešení, která umožní poskytování služeb	Pro intervence v oblasti VTP a podnikatelských inkubátorů nalézt systémová řešení, která umožní podporovat poskytování služeb organizacemi typu VTP a PI, a to buď těmito organizacemi samotnými, nebo tak, že budou najímat externí poskytovatele služeb pro firmy ve VTP/PI umístěné. K tomu je možno využít intervencí v PO 6, Poradenství.	MPO	Do konce roku 2010

6.2 Analýza OP VaVPI z pohledu možných revizí a protikrizového působení

OP Výzkum a vývoj pro inovace je zaměřen na posílení konkurenceschopnosti ČR na světových trzích prostřednictvím zlepšování podmínek pro existenci a působení výzkumných, vývojových a proinovačních center a vysokých škol s výraznou podporou pro přenos výsledků VaV do praxe, tj. do průmyslových podniků a na trh. OP VaVPI je zaměřen na vybudování či rozvoj evropských a regionálních center excelence, dále na komercializaci výsledků VaV a konečně na podporu rozvoje infrastruktury pro výuku na vysokých školách spojenou s výzkumem. V oblasti komercializace je navíc v OP zabudována vazba (formou bonifikace) na OP PI v oblasti podpory v tématických oblastech Podpora zakládání nových inovačních firem, Podpora rozvoje kapacit VaV, Spolupráce podniků s vědeckovýzkumnou sférou, Transfer znalostí a technologií a Realizace inovačních projektů podniků.

Intervence OP VaVpI dosud reálně nezačaly, i když první projekty jsou již vybrány nebo jsou ve stadiu výběru. Analýza tohoto programu z pohledu jeho protikrizového působení je proto v současnosti neúčelná. Nicméně je zřejmé, že tento program má velký potenciál pro středně- a dlouhodobé zvýšení konkurenceschopnosti České republiky, v tomto ohledu patří mezi klíčové programy.

Nízké tempo čerpání není v současnosti dáno ani administrativními problémy, ani chybějící poptávkou po příslušných projektech, ale mimořádně důkladným systémem pro výběr projektů (mj. i s využitím zahraničních expertů), který je motivován snahou o budoucí efektivní využití těchto prostředků, a také pozdním schválením programu. Zpoždění čerpání **nemůže být důvodem k tomu, aby se finanční prostředky OP převáděly na jiný typ intervencí**, resp. nemůže být důvodem až do doby, kdy bude zřejmé, že tyto prostředky jsou ohroženy pravidlem $n+3/n+2$.

Pro maximalizaci efektu prostředků vynakládaných prostřednictvím OP VaVpI je nezbytná aplikace takového souboru nástrojů, které budou řešitele projektů motivovat jak k excelenci v oblasti VaV, tak zejména k tomu, aby výsledky VaV byly převáděny do praxe a komercializovány, tj. využívány firmami k jejich růstu, což bude přispívat k růstu ekonomiky.

Za tímto účelem navrhujeme následující v ČR nové nástroje na podporu transferu technologií: (i) patentový fond, (ii) placení osobní manažeri technologického transferu a (iii) pre-seed fond.

Intervence OP VaVpI jsou významné pro naplnění cílů NSRR. Doporučení směřují k tomu, aby se zlepšil přenos výsledků výzkumu do podnikové a aplikační praxe. To je totiž nezbytným předpokladem k tomu, aby podpory v rámci OP VaVpI přispívaly k naplnění klíčového cíle NSRR z hlediska Lisabonské strategie – Konkurenceschopná česká ekonomika.

Při své analýze identifikoval NOK-MMR Operační program VaVpI jako jeden z ohrožených OP, proto (stejně jako u ostatních ohrožených OP) navrhujeme provést důkladnou analýzu absorpční kapacity, ověřit relevanci celého OP a výše alokace vzhledem k aktuálním potřebám a identifikovat rizika při provedení věcného hodnocení OP (více viz kapitola Doporučení NOK-MMR – Finanční řízení alokace).

Opatření 8.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Zavedení patentového fondu	Příprava a zahájení realizace patentového fondu jako finančního nástroje na pokrytí nákladů spojených s patentovým řízením, např. formou zvýhodněných úvěrů s odkladem splatnosti.	MŠMT	Do konce roku 2011
Opatření 9.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Poskytování dotací na placené specialisty a manažery transferu technologií	V Prioritní ose 3, v oblasti podpory Komercializace VaV připravit a zavést dotace na mzdy a vzdělávání příslušných odborníků – specialistů a manažerů transferu technologií.	MŠMT	Do poloviny roku 2011
Opatření 10.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Příprava a zahájení realizace Pre-seed fondu	V Prioritní ose 3, v oblasti podpory Komercializace VaV připravit a zahájit Pre-seed fond za účelem poskytování grantů na	MŠMT	Do konce roku 2011

	výzkumné a vývojové aktivity zaměřené na dovedení výsledků výzkumu do komercializovatelné podoby.		

6.3 Analýza OP LZZ z pohledu možných revizí a protikrizového působení

OP Lidské zdroje a zaměstnanost se zaměřuje na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím nástrojů aktivní politiky na trhu práce a dalšího (profesního) vzdělávání, tj. na měkké intervence financované z Evropského sociálního fondu. Je tedy pro něj charakteristické, že uvedené prostředky lze v relativně krátkém časovém horizontu alokovat na konkrétní projekty přispívající ke zmírnění dopadů finanční krize a podporovat například vznik nových pracovních příležitostí (spolufinancování mzdových nákladů) či zlepšovat vzdělanost zaměstnanců v odvětvích s vyšší přidanou hodnotou. Díky zaměření na osoby přímo zasažené současnou ekonomickou krizí, tj. nezaměstnané a osoby ohrožené nezaměstnaností, může navíc rychle, efektivně a v krátkém časovém horizontu zmírnit nepříznivé dopady současné situace (v extrémním případě již v horizontu několika měsíců)⁵.

V krizi končí neefektivní podniky a nezaměstnanost nebude v krátkém období klesat. Nějaký čas nebude jednoduché nezaměstnané umístit, neboť se budou rozvíjet zejména sektory méně náročné na lidské zdroje. Proto by OP LZZ neměl být v žádném případě programem, u kterého by mohlo dojít ke snížení prostředků. Naopak, pokud by v některých aktivitách, které pomáhají snižovat nepříznivé dopady krize, prostředky byly čerpány výrazně rychleji, než bylo plánováno, měly by být prostředky na ně, pokud je to možné, navýšeny. Klíčové však je, aby současná podpora byla maximálně efektivní a účinná. Intervence by neměly mít pouze na krátkodobé efekty (tj. například udržení neefektivních pracovních míst), ale v úvahu musí být brán i středně- a dlouhodobý efekt intervencí a budoucí potřeby trhu (flexikurity). Podpora by také měla směřovat nikoli pouze k udržení pracovních míst, ale k tvorbě pracovních míst nových, založených na zjištěné budoucí potřebě trhu.

OP LZZ je důležitým programem pro naplnění cílů NSRR, protože vytváří jak klíčové předpoklady pro růst konkurenceschopnosti firem tím, že podporuje přizpůsobení pracovní síly novým požadavkům trhu práce, tak napomáhá začleňování skupin, které mohou být ekonomickým přiblížováním ČR k EU marginalizovány.

V souvislosti s ekonomickou krizí dochází k rychlému zvyšování počtu uchazečů o práci stejně jako počtu těch ohrožených nezaměstnaností, přičemž více ohroženi jsou (alespoň zatím) zejména kvalifikované „výrobní“ pozice. Prostředky OP LZZ lze díky zaměření i na tyto cílové skupiny v krátkém časovém horizontu využít ke zmírnění dopadů ekonomické krize. K zajištění potřebného efektu v krátkém časovém horizontu je třeba vzhledem k omezené administrativní kapacitě zaměřit se

⁵ Například prostřednictvím efektivní podpory ke zvýšení zaměstnatelnosti přeškolením na poptávané profese, podporou při hledání nového pracovního místa či podporou zachování zaměstnanosti u těch podniků, jejichž aktivity mají dlouhodobější perspektivu, je předpoklad, že budou dlouhodoběji konkurenceschopné.

zejména na individuální projekty, realizované úřady práce prostřednictvím výběru vhodných realizátorů podle potřeb konkrétních projektů (tj. tzv. tendrových projektů).

Prostředky OP LZZ nejsou samozřejmě neomezené, hlavním doporučením proto směřuje k užšímu zaměření vyhlášených schémat podpory v prioritní ose 1 (PO1) na osoby nejvíce postižené současnou krizí, tj. zaměstnance ve výrobní sféře podniku (podle klasifikace zaměstnání KZAM 6-8) a odborné technické pracovníky (KZAM 31 a 32).

V rámci PO1 navrhujeme se zohledněním výstupů MPSV analýz zaměřit podporu jednak na vzdělávání pracovníků ve výrobě, tak zejména na vzdělávání středního a vyššího managementu firem, a to především v oblasti netechnických (manažerských) kompetencí. Právě ty jsou podle našich zkušeností v současnosti klíčové z hlediska úspěchu podniků na světových trzích a českým podnikům ve velkém chybí.

Nárůst nezaměstnanosti v důsledku krize byl poměrně intenzivní a řady nezaměstnaných rozšiřují i lidé, kteří dříve s hledáním práce neměli problém. Kromě toho nabídka volných pracovních míst se významně propadla. Doporučujeme proto cíleněji a aktivněji zaměřit i tradiční APZ. Zároveň v PO2 navrhujeme realizovat podobné aktivity jako jsou podporovány v PO1 (která je zacílena na osoby ohrožené nezaměstnaností), tentokrát však se zaměřením na nezaměstnané.

Důraz by měl být kladen i na proaktivnější a individuální zacílení na krátkodobě nezaměstnané a ohrožené nezaměstnanosti v těch regionech, kde je hlavním problémem krátkodobá nezaměstnanost a kde dochází k uzavírání podniků či k razantnímu snižování počtu pracovních míst (systém včasného varování, aktivní práce s cílovou skupinou přímo v podnicích, aktivní práce s uchazeči při hledání zaměstnání, cílené umísťování uchazečů, dlouhodobé vzdělávání apod.). Na druhé straně v regionech s tradičně vysokou mírou nezaměstnanosti je vhodné se cíleně zaměřit na boj s dlouhodobou nezaměstnaností. Posíleno by měla být rovněž zapojení regionálních aktérů, a to především v oblasti podpory 2.1 (Posílení aktivních politik zaměstnanosti).

V oblasti vzdělávání pracovníků a krátkodobě nezaměstnaných je třeba posílit rovněž zapojení zaměstnavatelů a metodicky, organizačně a informačně podporovat spolupráci mezi vzdělavateli, asociacemi vzdělavatelů, zaměstnavatel, profesními a sektorovými sdruženími a úřady práce při sladování nabídky dalšího vzdělávání s poptávkou jak prostřednictvím sektorových rad, tak případných dalších reprezentativních regionálních partnerství. Zvážit a projednat s relevantními partnery vhodný způsob účinné realizace tohoto opatření, například formou pilotního projektu na národní úrovni.

Významnou skupinou, na kterou má ekonomická krize nepříznivé dopady, jsou čerství absolventi. Počáteční investice do zaškolení absolventů je příliš riziková a nejistá a v současnosti tak řada především MSP odkládá jejich nábor na příznivější období. Posledním doporučením je tak podpora tvorby nových pracovních míst podporou zaškolení absolventů SŠ/VŠ na nové pracovní pozice v rámci technologických a dynamických MSP.

NOK-MMR identifikoval OP LZZ jako jeden z ohrožených OP.

Opatření 11.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Užší zacílení výzev/podpory na skupiny ohrožené současnou ekonomickou krizí	V oblasti podpory 1.1 (Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků) upravit podmínky projektu „Vzdělávejte se“ ve smyslu zúžení a koncentrace prostředků na nejvíce ohroženou cílovou skupinu pracovníků / zaměstnanců. Jako součást tohoto nástroje je třeba navrhnout i vhodný rating konkurenceschopných podniků ze strany MPSV.	MPSV	červen 2011
Opatření 12.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Zavedení dalšího vzdělávání v oblasti manažerských kompetencí pro MSP	V oblasti podpory 1.1 (Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků) zahájit realizaci specifického nástroje na posilování netechnických (manažerských) kompetencí firem, s cílem usnadnit jim vyrovnání se s dopady krize a překonání nepříznivých důsledků, usnadnit a podpořit rozvoj firem.	MPSV	Do konce roku 2010
Opatření 13.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Zvýšení efektivity APZ - zacílená podpora Úřadů práce na osoby ve výpovědi	V oblasti podpory 1.2 (Zvýšení adaptability zaměstnanců restrukturalizovaných podniků) zahájit práce s osobami ohroženými nezaměstnaností prostřednictvím individualizace podpory osob ohrožených nezaměstnaností a aktivnější podpora hledání nového uplatnění prostřednictvím úřadů práce a tendrových projektů (tj. zacílená podpora úřadů práce na osoby ve výpovědi).	MPSV	Do konce roku 2010
Opatření 14.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Další vzdělání krátkodobě nezaměstnaných	V oblasti podpory 2.1 (Posílení aktivních politik zaměstnanosti) realizovat další vzdělání krátkodobě nezaměstnaných prostřednictvím možnosti dlouhodobějšího vzdělání s cílem posílení a rozšíření stávající kvalifikace a dovedností tak, aby podpoření pracovníci představovali i v budoucnu atraktivní pracovníky. Těmto uchazečům by měla být ve spolupráci se školami a dalšími vzdělávacími institucemi nabídnuta možnost dalšího, dlouhodobějšího a systematického vzdělání.	MPSV	Do konce roku 2010
Opatření 15.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Centrální zajištění vzdělávání pro technologické, inovativní firmy	V oblasti podpory 2.1 (Posílení aktivních politik zaměstnanosti) podporovat vytváření nových pracovních míst prostřednictvím podpory dalšího vzdělávání a školení absolventů středních či vysokých škol s důrazem na praktické znalosti. Posílení spolupráce firem a škol. A dále zanalyzovat možnost vhodné formy podpory navázaných aktivit v již podpořených projektech OP PI a OP VaVpI.	MPSV	Do konce roku 2010

Opatření 16.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Zajistit spolupráci při sladování nabídky dalšího vzdělávání s poptávkou prostřednictvím sektorových rad a případných dalších reprezentativních regionálních partnerství	Zvážit a projednat s relevantními partnery vhodný způsob realizace tohoto opatření, například formou pilotního projektu na národní úrovni.	MPSV	Do konce roku 2010

6.4 Analýza OP VK z pohledu možných revizí a protikrizového působení

OP Vzdělání pro konkurenceschopnost (OP VK) financovaný z Evropského sociálního fondu je zaměřen na oblast rozvoje lidských zdrojů prostřednictvím vzdělávání ve všech jeho rozmanitých formách včetně komplexního systému celoživotního učení. Podpora vzdělávání je důležitou součástí podpory konkurenceschopnosti ekonomiky, zejména ve středně- a dlouhodobém období. Aktuálně nemůže ve většině případů působit jako krátkodobý prostředek na snížení nepříznivých dopadů krize, což může svádět k tomu, tuto podporu přesunout či využít na jiné aktivity zaměřené právě na aktuální a akutní řešení problémů krize. To však není rozhodně žádoucí.

OP VK podporuje jednu z nejdůležitějších oblastí nezbytnou pro růst konkurenceschopnosti České republiky. Kvalita a dostupnost kvalitní pracovní síly, její vzdělání a přizpůsobivost jsou klíčovými faktory pro růst založený na znalostní ekonomice, což je jedním z hlavních cílů NSRR. Zvýšení účinnosti a účelnosti v tomto operačním programu významně podmiňuje dosažení cílů NSRR i příspěvek ČR k Lisabonské strategii.

OP VK má potenciálně velký střednědobý protikrizový efekt. Bohužel právě u oblastí podpory s potenciálně vysokým protikrizovým efektem je dosavadní čerpání nízké. Díky vazbě aktivit OP VK na středně- a dlouhodobé posilování konkurenceschopnosti Česka však nemůže být zatím nízké čerpání důvodem k tomu, aby se finanční prostředky OP převáděly na jiný typ intervencí.

Naopak, u OP VK je žádoucí čerpání co nejvíce posílit a zejména zvýšit efektivnost a potenciální protikrizový přínos i dlouhodobý přínos podpořených projektů pro konkurenceschopnou ekonomiku. V rámci oblasti podpory 1.3 (Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení) by měly být bodově zvýhodněny projekty obsahující synergie vázané na mezisektorové partnerství – partnerství mezi zaměstnavateli a sociálními partnery (jako jsou firmy, neziskové organizace apod.) a školami a školskými zařízeními při modernizaci vzdělávání zaměřenou na praxi a dalším vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení. Při podpoře vzdělávání je třeba posílit vazbu na praktickou oblast a jedinečné zkušenosti a zázemí, kterým může nabídnout podnikatelský (soukromý) sektor.

Zaměstnavatelé a firmy mohou nabídnout potřebné technologické zázemí (školení na moderních technologiích), kapacity na školení přímo z řad svých pracovníků / odborníků či konzultace, jakým směrem výuku pracovníků škol zaměřit.

V rámci OP VK je možné navrhnout přenos „best practices“ při podpoře základních škol a aplikovat ověřené postupy pro podporu středních škol. Při podpoře základních škol byl nastaven systém šablon. Pokud se tento systém osvědčí, doporučujeme podporu zaměřit na modelové projekty založené na obdobném systému šablon.

Problémem je pokračování nedostatečné spolupráce mezi VŠ, vědeckými institucemi a podnikatelským sektorem v důsledku nastavení OP. Oblast transferu technologií není ve výzvách specificky zdůrazněna, ač je klíčovou oblastí pro další posilování růstu a konkurenceschopnosti ekonomiky Česka. Doporučujeme proto vyhlásit úzce zaměřenou výzvu na další vzdělávání lidských zdrojů ve VaV zaměřené na vzdělávání a školení v oblasti transferu technologií. Cílem této výzvy by mělo být vyškolení týmu odborníků pro transfer technologií na každé VŠ a v každém ústavu AV, včetně podpory vytvoření modelových řešení (př. vytvoření modelových smluv, jednoduchých a funkčních pravidel apod.). Toto opatření by mělo vést k vyššímu využívání nových poznatků firmami k jejich růstu, potažmo k růstu ekonomiky.

Podle dostupných údajů je patrné, že současná ekonomická krize dopadá velmi nepříznivě na čerstvé absolventy škol, kteří jen velmi obtížně hledají uplatnění na trhu práce. S cílem dosáhnout rychlého protikrizového účinku doporučujeme proto OP 3.1, kde dosud nebyla vyhlášena výzva, zaměřit právě na tuto cílovou skupinu a vyhlásit zde výzvu zaměřenou na další vzdělávání absolventů především v oblasti měkkých kompetencí („malé MBA“, jazykové vzdělávání, praktické kurzy a stáže, IT dovednosti apod.).

NOK-MMR identifikoval OP VK jako jeden z ohrožených OP (uvedeno v materiálu Čerpání evropských fondů – Finanční analýza OP).

Opatření 17.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Vyhlásit výzvu na podporu vzdělávání v technických a přírodovědných oborech	V oblasti podpory 1.1 (Zvyšování kvality ve vzdělávání) vyhlásit specifickou výzvu v rámci globálních grantů na nástroje zaměřené na zvýšení atraktivity technických a přírodovědných oborů jejich propagací ve spolupráci škol, školských zařízení, firem, neziskových organizací a dalších aktérů.	MŠMT	Do konce roku 2010
Opatření 18.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Zavést bodovou bonifikaci projektů v oblasti vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení ve spolupráci se zaměstnavateli	V oblasti podpory 1.3 (Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení) podporovat projekty zaměřené na další vzdělávání pracovníků škol zahrnujících mezi-sektorové partnerství (tedy synergii mezi aktivitami zaměstnavatelů a sociálních partnerů – jako jsou firmy, neziskové organizace apod. – a škol a školských zařízení s cílem posílit praktické znalosti studentů) – bodová bonifikace tohoto typu projektů (možnost	MŠMT	Do prvního čtvrtletí roku 2011

	zohlednit např. specifické odvětví, které je v daném kraji akcentováno).		
Opatření 19.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Připravit systémový projekt v oblasti vzdělávání pracovníků škol s využitím mezisektorového partnerství.	V oblasti vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení připravit systémový projekt, který využije zapojení zaměstnavatelů a mezisektorové partnerství – využití technologického zázemí, kterým disponují zaměstnavatelé/firmy.	MŠMT	Do konce roku 2010
Opatření 20.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Vyhlásit výzvu na vzdělávání a školení v oblasti transferu technologií	Vyhlásit úzce zaměřenou výzvu na další vzdělávání lidských zdrojů ve VaV zaměřené na vzdělávání a školení v oblasti transferu technologií. Vyškolení týmu odborníků pro transfer technologií na každé VŠ a v každém ústavu AV prostřednictvím centrálně podpořeného odborného školení.	MŠMT	Do konce roku 2010
Opatření 21.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Zvážit možnost zacílení podpory na absolventy SŠ a VŠ	Zvážit možnost zacílení oblasti podpory 3.1 (Individuální další vzdělávání) na další vzdělávání absolventů s cílem získat další / specifické kompetence či rozšíření / zkvalitnění stávajících kompetencí, které nezískali během předchozího studia. V návaznosti na výsledky provedené analýzy přijmout vhodná opatření.	MŠMT	Do konce roku 2010

6.5 Analýza OP ŽP z pohledu možných revizí a protikrizového působení

Operační program Životní prostředí se z převážné části zaměřuje na opatření, která směřují k naplňování závazků ČR vyplývajících z legislativy Evropských společenství. Tento fakt do značné míry určuje jak použití vyčleněných prostředků, tak jejich zaměření a to jak tematické, tak území, což zároveň významně ovlivňuje potenciální přínos programu pro řešení dopadů krize.

Přestože je v tomto ohledu možno považovat přínos programu pro krátkodobé řešení dopadů krize za spíše omezený, je zřejmé, že jakékoliv řešení otázek zlepšení životního prostředí, či snížení energetické náročnosti jak průmyslových provozů, tak veřejných zdrojů energie a tepla je velmi výrazným přínosem pro zvýšení dlouhodobé konkurenceschopnosti.

Cíle programu i cíle jednotlivých PO jsou exaktně vymezené včetně stanovené finanční alokace, která představuje odhad potřebných prostředků na dosažení vytčených cílů. V rámci programu tak nelze identifikovat žádné oblasti, které by bylo vhodné více zúžit, zacílit či jinak upravit pro jejich větší přínos k řešení dopadů krize.

Dále lze doporučit co největší snížení administrativní zátěže – odstraněním požadavků nad rámec zákonných požadavků – vedoucí k rychlejšímu čerpání vyčleněných prostředků na jednotlivé projekty tak, aby jednotliví příjemci mohli realizovat projekty a poté získali proplacené prostředky v nejkratším možném čase.

Finanční analýza identifikovala OP ŽP jako ohrožený OP.. V rámci prioritní osy 2 (Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí) bylo identifikováno výraznější riziko v oblasti čerpání, z toho důvodu by měl při analýze OP být kladen důraz právě na tuto prioritní osu. Bude-li identifikována část alokace, jejíž čerpání je ohroženo a u níž není pravděpodobné navýšení absorpční kapacity, doporučujeme realokovat prostředky do jiných prioritních os OP ŽP (např. do prioritní osy 3 - Udržitelné využívání zdrojů energie, případně prioritní osy 1 nebo osy 4), a to v závislosti na aktuální potřeby.

Opatření 22.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Provést důkladnou analýzu absorpční kapacity Prioritní osy 2	V rámci prioritní osy 2 (Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí) provést důkladnou analýzu absorpční kapacity vč. posouzení alokace vzhledem k potřebám. Bude-li identifikována část alokace jako ohrožená nevyčerpáním, budou prostředky vyhrazeny pro převed do jiných prioritních os OP ŽP.	MŽP	Srpen 2010

6.6 Analýza OP Doprava z pohledu možných revizí a protikrizového působení

Operační program Doprava je z hlediska finančních alokací největší operační program v ČR. Finanční prostředky programu jsou určeny na zvýšení kvality všech typů dopravy (silniční, železniční a vnitrozemské vodní dopravy, multimodální nákladní přepravy) a dopravní infrastruktury, které povede ke zlepšení dopravní dostupnosti. Klíčovými prioritními osami jsou Modernizace železniční sítě v rámci i mimo TEN-T, dále výstavba a modernizace dálniční a silniční sítě opět jak v rámci, tak i mimo TEN-T.

Tento OP doporučujeme ponechat v zásadě v současné podobě, neboť byl navržen s cílem snížit obrovskou vnitřní zadluženost v oblasti dopravní infrastruktury, kterou ČR stále ještě vykazuje. Naléhavost řešení této problematiky je dána mj. i geografickou polohou ČR ve středu Evropy, ze které vyplývá obrovský objem tranzitní dopravy, který se po vstupu ČR do EU ještě dále zvýšil. Na mnoha místech dopravní sítě tak existuje skutečně kritický stav vyžadující urychlené řešení.

Z hlediska současné ekonomické situace je třeba zdůraznit, že investice do infrastruktury jsou tradičně považovány za investici s protikrizovým efektem v době, kdy klesá agregátní poptávka, a investice v OP Doprava by snad – vzhledem k objemu investic – mohly do určité míry tuto roli plnit. Na druhou stranu existuje možnost, že část výdajů odplyne z ekonomiky ve formě zisku stavebních firem se zahraničními vlastníky.

Současně pro tento druh investic paradoxně platí, že s tím, jak se bude rozšiřovat zejména dálniční síť, porostou i nemalé náklady na její údržbu, což představuje vytvoření nemalého finančního závazku do budoucna, nicméně z velké části krytého systémem mýtného.

6.7 Analýza IOP z pohledu možných revizí a protikrizového působení

Integrovaný operační program představuje specifický program, jehož cílem je napomoci k vytvoření národních systémových podmínek pro naplňování cílů NSRR zejména v oblasti modernizace veřejné správy a zlepšení podmínek pro poskytování veřejných služeb v sociální oblasti, oblasti zaměstnanosti, zdravotnictví, oblasti prevence rizik a národní podpory území.

Díky této skutečnosti je program zaměřen z převážné části na předem definované projekty např. v oblasti modernizace veřejné správy, případně na pilotní projekty, které by měly napomoci k nastartování transformace vybraných typů veřejných služeb.

Program představuje významnou součást stanovené strategie NSRR a jako takový by měl být zachován v původním rozsahu, a to i přesto, že jednotlivé intervence nepředstavují nástroje s přímým dopadem na řešení krize. Jejich dlouhodobý přínos pro zvýšení konkurenceschopnosti ČR jako celku je však podstatný a v rámci ostatních OP prakticky nenahraditelný.

Pro zlepšení přínosu programu i pro krátkodobější řešení dopadů krize lze však v kontextu výše uvedeného doporučit jednak zvýšení efektivnosti a rychlosti administrace jednotlivých projektů, které mohou představovat významné zakázky pro podnikatele (prostřednictvím výběrových řízení na dodavatele), jednak vyšší mírou podpory intervencí v rámci oblasti podpory 3.1 zaměřených na oblast sociální integrace, řešení problematiky romských lokalit a podporu sociální ekonomiky. Uvedené aktivity představují nový typ nástroje pro řešení dlouhodobějších dopadů krize a jejich pilotní otestování v maximálním možném rozsahu je tak velmi žádoucí. Stejně tak je nezbytné podporovat intervence v oblasti podpory 3.3 Služby v oblasti zaměstnanosti (investiční podpora transformace úřadů práce a vzdělávacích středisek pro pracovníky úřadů práce a nezaměstnané).

V oblasti smart administration je třeba striktně se řídit obecně platnými principy při realizaci výběrových řízení a klást větší důraz na jejich hospodárnost a transparentnost. Rovněž je žádoucí podpora absorpční kapacity, a to především v zesílené podpoře příjemcům ze strany zprostředkujícího subjektu (MV), tj. v oblastech podpory 1.1 Rozvoj informační společnosti ve veřejné správě, 2.1 Zavádění ICT v územní veřejné správě a v oblasti podpory 3.4 Služby v oblasti bezpečnosti, prevence a řešení rizik, kde bude realizován velký projekt. U velkého projektu „Národní centrum pro krizovou připravenost a výcvik složek integrovaného záchranného systému“ je nezbytné urychlit přípravu projektové žádosti a zefektivnit jeho projektové řízení.

V rámci prioritní osy 3 v oblasti podpory 3.4 Služby v oblasti bezpečnosti, prevence a řešení rizik doporučujeme prověřit absorpční kapacitu. Obdobně v prioritní ose 2 Zavádění ICT v územní veřejné správě je vhodné vyhodnotit do konce roku 2010 vyhlášené výzvy. V případě, že nebude prokázán dostatečný zájem ze strany příjemců (především krajů) a pokud kraje dojdou k závěru, že pro ně není

prioritní záležitostí zabezpečit financování této oblasti koncepce státu ke Smart administration z prostředků SF, ale upřednostňují jiné aktivity regionálního významu (jako např. regenerace majetku), doporučujeme provést adekvátní úpravu vymezených finančních prostředků pro tuto prioritní osu. Je však třeba zvážit, nakolik to bude ohrožovat naplňování cílů NSRR a na druhé straně i zvážit přínosy případných alternativních aktivit na regionální úrovni.

NOK-MMR identifikoval IOP jako ohrožený OP (blíže viz Čerpání evropských fondů – Finanční analýza OP).

Opatření 23.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Výraznější podpora absorpční kapacity v oblasti podpory 3.1	Intenzivně se zaměřit na hledání možností a způsobů jak zvýšit absorpční kapacitu v oblasti podpory 3.1. (Služby v oblasti sociální integrace) a zajistit tak, aby plánované pilotní projekty byly realizovány v plném rozsahu a došlo tak k řešení dlouhodobé nezaměstnanosti a s ní spojeného sociálního vyloučení.	MMR (ŘO IOP) ve spolupráci s MPSV	Průběžně
Opatření 24.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Provést analýzu absorpční kapacity a potřeb v oblasti Smart administration	V prioritní ose 2 (Zavádění ICT ve veřejné správě) provést vyhodnocení vyhlášených výzev a analýzu absorpční kapacity a potřeb. V případě, že nebude prokázán dostatečný zájem ze strany příjemců (především krajů a ORP) a pokud kraje a další oprávnění příjemci budou upřednostňovat jiné aktivity regionálního významu, budou provedeny adekvátní úpravy vymezených finančních prostředků pro tuto prioritní osu.	MMR (ŘO IOP) ve spolupráci s MV	Říjen 2010
Opatření 25.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Provéřit způsob realizace oblasti podpory 3.4	V oblasti podpory 3.4 Služby v oblasti bezpečnosti, prevence a řešení rizik prověřit způsob realizace a naplňování cílů a případně navrhnout opatření směřující k naplňování cílů v této oblasti podpory.	MMR (ŘO IOP) ve spolupráci s MV	Srpen 2010

6.8 Analýza OP Technická pomoc z pohledu možných revizí a protikrizového působení

OP TP se dle svého zaměření soustřeďuje na čtyři hlavní oblasti a to podporu řízení a koordinace NSRR, zajištění monitorování na centrální úrovni, administrativní a absorpční kapacitu a publicitu.

Zkušenosti s dosavadním průběhem implementace NSRR jako celku, ale i jednotlivých dílčích OP, ukazují na výraznou potřebu centrální pomoci zejména při zavádění nových nástrojů pomoci, kde je často velmi obtížné obsáhnout všechny možné eventuality či právní aspekty na regionální úrovni (v případě ROP) či v rámci úzce vymezeného sektorového pohledu.

Právě s ohledem na aktuálně řešený problém přizpůsobení realizovaných nástrojů novým potřebám vyplývajícím z aktuálních či očekávaných dopadů krize by bylo vhodné vynakládané prostředky více využívat zejména pro nastavení, případně zavádění nových nástrojů z centrální úrovně, která může zajistit následnou „distribuci“ vytvořených vzorových materiálů všem zainteresovaným ŘO.

V oblasti absorpční kapacity je možno spatřovat možný prostor pro cílenější zaměření vynakládaných prostředků na oblasti, které usnadní jednotlivým ŘO přípravu opatření pro řešení aktuálních dopadů krize, případně přípravu nových nástrojů. Jedná se např. o přípravu nových nástrojů intervencí, ověření jejich technických podmínek a podobně.

Samostatnou otázkou je oblast publicity. I zde lze spatřovat prostor pro vyšší efektivnost vynakládaných prostředků, respektive vyšší zacílení na konkrétní cílové skupiny, které na úrovni jednotlivých OP, případně NSRR jako celku vykazují malé povědomí o možnostech podpory ze SF. Specifickou formou publicity, která je z větší části opomíjena, je informovanost o cílech EK, respektive NSRR jako celku ve vztahu k aktuální situaci v ČR. Publicita je často zaměřena na propagaci konkrétního izolovaného typu podpory, pouze omezená část se zaměřuje na komplexní publicitu NSRR a jeho cílů jako celku.

V Operačním programu Technická pomoc identifikoval NOK-MMR čtyři oblasti podpory s rizikem nízké míry absorpční kapacity.

Opatření 26.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Příprava a realizace navržených průřezových nástrojů	V souladu s výsledky diskuse o průřezových nástrojích (viz opatření č. 3) připravit jejich realizaci z prostředků OP Technická pomoc.	MMR (ŘO OP TP)	Do konce roku 2010

6.9 Analýza ROP z pohledu možných revizí a protikrizového působení

Podpora poskytovaná v rámci jednotlivých regionálních operačních programů má až na výjimky v podstatě jednotný charakter, který lze shrnout do několika základních oblastí:

- ü rozvoj dopravní infrastruktury
- ü rozvoj měst a obcí
- ü infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů
- ü cestovní ruch

Ve výjimečných případech je pak součástí podpory i nepřímá podpora podnikatelů prostřednictvím podpory infrastruktury pro podnikání a podpory regenerace brownfields.

Z definice jednotlivých oblastí podpory přitom vyplývá, že kromě zmíněné nepřímé podpory podnikání, která je navíc obsažena pouze ve třech ze sedmi ROPů a podpory podnikatelů v cestovním

ruchu, jsou intervence směřovány spíše do veřejného sektoru a to zejména na budování infrastruktury. Efekt takto vynaložených prostředků ve smyslu dopadů krize je proto spíše nepřímý (vytváření pracovních míst ve stavebnictví), nebo přenesený (zlepšení dopravní dostupnosti a tím zvýšení možnosti využití pracovních míst v regionálních centrech).

Regionální operační programy představují v rámci NSRR významný nástroj umožňující cílenou podporu rozvoje v nejméně postižených regionech. Tato možnost však do současné doby nebyla dostatečně využita a podpora v ROPech je realizována v převažující míře plošně, bez cíleného zaměření, a to jak územního, tak tematického.

V některých případech jsou podporovány projekty, které představují spíše prostou reprodukci majetku (prosté opravy škol, komunikací, obecních objektů) bez prvku reálné modernizace či zlepšení podmínek pro budoucí rozvoj, který by přispěl ke konkurenceschopnosti regionu.

V oblastech zaměřených na podporu cestovního ruchu jsou nezdůvodněně podporovány projekty lokalizované do regionálních center s malými problémy jak s nezaměstnaností, tak v cestovním ruchu, případně projekty, které představují spíše ad hoc intervence a jejichž dopad nepřináší dostatečné řešení identifikovaných nedostatků (např. budování ubytovacích zařízení nižší kvality v lokalitách s prokazatelným nedostatkem ubytovacích zařízení vyššího standardu).

Hlavním doporučením je proto:

- **Ú** Zacílení podpory na projekty, které mají jednoznačný a přímý přínos pro ekonomický růst – tj. v jejich rámci vznikají nová pracovní místa v soukromém sektoru nebo se v návaznosti na ně realizují soukromé/podnikatelské investice.
- **Ú** Další možností intervencí s nepřímým, ale významným dopadem na ekonomický růst jsou intervence do vzdělávání pracovní síly – tj. zlepšení kvality vzdělávání a prostředků výuky, zejména na středních a vyšších odborných školách.
- **Ú** Omezení investic do výstavby nových zařízení, která nepředstavují navýšení nabídky služeb a zároveň budou vyžadovat prostředky na provoz zcela nebo částečně z veřejných rozpočtů.
- **Ú** Zvážit zúžení, soustředění podpory a její zacílení na problémová území (často periferní/venkovská) a na podporu projektů představujících výraznou změnu se širšími měřitelnými/prokazatelnými dopady v místě.
- **Ú** Podpora by dále měla být soustředěna do venkovských oblastí, které nemají dostatečné vlastní možnosti jak se vypořádat s následky krize a podpora cestovního ruchu u nich často představuje jedinou možnost přímé podpory tvorby pracovních míst.

Podpora integrovaných projektů by pak mohla výrazněji ovlivnit místní podmínky pro další rozvoj a napomoci tak např. k přilákání nových podnikatelů.

S ohledem na uvedené skutečnosti je doporučováno využít pro implementaci uvedených doporučení primárně stávající prostředky vyčleněné na ROPy. V případě, že by i přes všechny uvedené důvody

v tomto materiálu v rámci následných jednání došlo k rozhodnutí o navýšení celkové alokace pro ROPy, prostředky by měly být určeny primárně pro navýšení PO/ OP zaměřených na podporu cestovního ruchu, neboť tyto oblasti představují vhodný nástroj pro řešení dopadů krize.

Velmi důležitým prvkem, který by měl být brán v úvahu při realizaci OP je zajištění udržitelnosti výstupů jednotlivých projektů, minimalizace vzniku nadměrných provozních nákladů projektu, které by v konečném důsledku znamenaly spíše další komplikace pro municipality.

Opatření 27.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Zacílit podporu cestovního ruchu na problémové regiony	Územně zacílit podporu v cestovním ruchu na problémová venkovská území, kde nelze dopady krize řešit standardní podporou podnikání, kombinovaně s tematickým zaměřením na projekty prokazatelně podporující zvyšování konkurenceschopnosti daného území, případně generujících nová pracovní místa.	Regionální rady	Do konce roku 2010
Opatření 28.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Zúžit a více zacílit realizované intervence zaměřené na rozvoj měst a obcí a infrastrukturu lidských zdrojů v ROP	Výrazněji zúžit podporu zaměřenou na rozvoj měst a obcí a infrastruktury pro rozvoj lidských zdrojů a to tak, aby jednotlivé podporované projekty měly opravdu rozvojový charakter, který přinese v dané lokalitě výraznou kvalitativní změnu, skokové zlepšení místních podmínek.	Regionální rady	Do konce roku 2010

6.10 Analýza OP Praha Adaptabilita z pohledu možných revizí a protikrizového působení

Cílem operačního programu Praha – Adaptabilita je zvýšení konkurenceschopnosti Prahy posílením adaptability a výkonnosti lidských zdrojů a zlepšením přístupu k zaměstnání pro všechny. Díky tomuto zaměření může OP přispět ke snižování dopadů současné ekonomické krize jak z krátkodobého, tak středně- a dlouhodobého pohledu. **V krátkodobém pohledu je důležité zaměřit se zejména na snižování nezaměstnanosti**, resp. podporu zaměstnatelnosti a hledání nového pracovního uplatnění. **Ve středně- a dlouhodobém pohledu je třeba zaměřit se na posilování kvality lidských zdrojů prostřednictvím nabídky kvalitního vzdělávání.** To vše je již v OP PA navrhováno, doporučení směřují ke zvýšení efektivnosti čerpání a lepšího zaměření intervencí na úžeji vymezené (a potřebnější) cílové skupiny.

6.11 Analýza OP Praha Konkurenceschopnost z pohledu možných revizí a protikrizového působení

OPPK sice reflektuje probíhající ekonomickou krizi souborem opatření, avšak program je primárně zaměřen na témata, která s krizí přímo nesouvisí. Vzhledem k objemu celkové alokace 7,3 mld. Kč nelze ani uvažovat, že by jeho zrychlením čerpáním mohly být generovány významnější multiplikované výdaje. V neposlední řadě je třeba zdůraznit, že program se vztahuje pouze na územní obvod Prahy, což je území, které je krizí obecně zasaženo nejméně, pokud lze dle vývoje makroekonomických indikátorů o krizi vůbec hovořit.

7. DOPORUČENÍ NOK-MMR – FINANČNÍ ŘÍZENÍ ALOKACE

NOK-MMR na základě zkušeností z minulého období identifikoval kromě doporučení již uvedených v tomto materiálu další následující možná opatření, která mohou zabránit ztrátě finanční alokace vlivem pravidla n+3:

- ü použít zásobník projektů (vyšší finanční prostředky na rychlé projekty, tj. s dobou realizace či periodicitou proplácení pod 6 měsíců);
- ü použít zrychlený režim vyhlášení výzev (vyšší finanční prostředky na rychlé projekty, tj. s dobou realizace pod 6 měsíců, v oblastech podpory, kde je velký převis zájmu o podporu); současně je však nutné dbát naplňování stanovených cílů programu;
- ü zavedení etapizace projektů a umožnění postupné certifikace takto proplacených finančních prostředků;
- ü urychlit předkládání velkých projektů, které jsou v průběhu programového období 2007-2013 plánovány.

Velké projekty, které podle platných ustanovení Nařízení Rady (ES) 1083/2006 podléhají schválení ze strany EK (po předložení speciální žádosti o VP), mohou výrazně ovlivnit absorpční kapacitu některých operačních programů. EK k nim vydává Rozhodnutí, které určí hmotný předmět, v maximální výši částky způsobilých výdajů projektu (v EUR), na které se vztahuje míra spolufinancování dané prioritní osy a roční plán finančního příspěvku ERDF/CF. O tyto částky ročního plánu finančního příspěvku se snižuje částka ohrožena aplikací automatického zrušení závazku Společenství.

Výdaje spojené s realizací velkého projektu lze certifikovat i v případě, že daný projekt dosud nebyl schválen EK. Při tom je ale nutné mít na paměti, že v případě neschválení tohoto projektu EK v budoucnosti je třeba výkaz výdajů opravit a tyto částky z něj opět vyjmout. V takovém případě se zvyšuje nárok na dostatečné množství náhradních projektů a potažmo nárok na státní rozpočet, který musí projekt neschválený EK zafinancovat z národních zdrojů. Případy, kdy velký projekt není schválen (či realizován), mohou mít velmi negativní vliv na průběh čerpání celého OP. Z tohoto důvodu je třeba zesílit koordinaci příprav a realizace velkých projektů ze strany NOK-MMR.

NOK-MMR již v květnu roku 2009 na zasedání Řídícího a koordinačního výboru informoval o identifikaci rizikových OP. Od té doby pravidelně informuje své hospodářské a sociální partnery o výsledcích monitorování rizikových OP a přijatých opatřeních.

Na základě finanční analýzy (viz materiál Čerpání evropských fondů – Finanční analýza OP) identifikoval NOK-MMR **šest ohrožených operačních programů** vzhledem k plnění pravidla n+3: OP Lidské zdroje a zaměstnanost, Integrovaný OP, OP Vzdělání pro konkurenceschopnost, OP Technická pomoc, OP Výzkum a vývoj pro inovace. a OP Životní prostředí. Aby bylo zajištěno bezproblémové čerpání alokace těchto OP a zároveň byly plněny jejich stanovené cíle, je žádoucí, aby u těchto operačních programů byla provedena důkladná analýza jak z pohledu absorpční kapacity (a to nejen vzhledem k množství předkládaných projektů, ale i schopnosti realizovat je a vyčerpat

nasmlouvané částky), tak také z pohledu relevance nastavení jednotlivých OP a adekvátnosti alokace vzhledem k potřebám. Žádoucí je rovněž identifikovat rizika a navrhnout vhodná opatření k jejich eliminaci. Na toto zhodnocení by měl být kladen důraz v rámci plánovaného (věcného) hodnocení operačních programů.

Rovněž i Evropská komise upozornila svým dopisem z 24. února 2010, že **operační programy financované z Evropského sociálního fondu vykazují značné zpoždění** v čerpání finančních prostředků. Komise vyjádřila své znepokojení především ke stavu implementace OP Vzdělání pro konkurenceschopnost a doporučila krizové řízení tohoto OP.

Vzhledem k potřebě zdůraznit roli pravidla n+3/n+2 a možných důsledků plynoucích z jeho nesplnění, doporučujeme v horizontu několika měsíců **provést zhodnocení jednotlivých operačních programů vzhledem ke stanovené kontrolní hranici čerpání, ze kterého jednoznačně vyplyne, které operační programy jsou ohroženy z pohledu čerpání.**

Pro toto zhodnocení budou využity údaje o výši prostředků předložených k certifikaci⁶. Zhodnocení bude založeno na aktuálním stavu čerpání prostředků v jednotlivých operačních programech, který bude dosažen v červenci 2010, přičemž kontrolní hranice je stanovena na 8,5 % z celkové alokace podpory 2007–2013⁷. Následně NOK-MMR bude informovat vládu o plnění stanovené hranice čerpání jednotlivými operačními programy.

Opatření 29.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Zesílit koordinaci příprav a realizace velkých projektů	Ze strany NOK-MMR je třeba ve spolupráci s řídicími orgány, v rámci kterých jsou velké projekty realizovány, posílit koordinaci příprav a realizace velkých projektů.	MMR (ve spolupráci s dotčenými ŘO OP)	Průběžně
Opatření 30.:	Předmět:	Gestor:	Termín:
Zhodnocení OP vzhledem ke stanovené kontrolní hranici čerpání	Provést zhodnocení OP vzhledem ke stanovené kontrolní hranici čerpání a identifikovat OP, u kterých tato hranice nebyla dosažena. Předložit informaci Vládě ČR s doporučením pro další postup. Rozhodující pro identifikaci se stane hranice prostředků předložených k certifikaci ve výši 8,5 % z celkové alokace OP na programové období 2007-2013, přičemž budou zohledněna specifika OP.	MMR (spolupráce s MF)	Srpen 2010

⁶ Jedná se o prostředky, které ŘO předložil PCO v rámci souhrnné žádosti o platbu, PCO tyto prostředky schválil (tj. byly zaúčtovány v IS Viola) a následně zahrnul do certifikace

⁷ Vzhledem k přesunu plánované alokace na rok 2007 do roku 2008 nebude toto hodnocení vztaženo na OP VaVpI.

8. DOPORUČENÍ NOK-MMR – NÁVRH REVIZÍ OP

Na základě návrhů opatření, které byly ve formulovány v předchozích kapitolách, sestavil NOK-MMR přehled všech opatření. Jejich postupné naplňování povede ke zvýšení účinnosti a účelnosti vynakládání prostředků evropských i národních zdrojů. Některá z navržených opatření jsou systémovými návrhy, jiná míří ke konkrétnímu řídicímu orgánu, přičemž některá vyžadují revizi operačních programů (úpravu programových dokumentů), jiná jsou jen užším zacílením již realizované formy podpory, případně směřují k využívání nového nástroje.

Číslo opatření:	Znění opatření:	Předmět:	Gestor:	Dotčený OP:	Termín:
1.	Informovat vládu o naplňování regionální specifikace podpory z OP	Projednat na nejbližším MV návrhy způsobů zvýhodnění regionů se soustředěnou podporou státu a dalších problémových regionů v rámci příslušného TOP / informovat souhrnně Vládu.	ŘO TOP / MMR	Všechny OP	srpen 2010
2.	Navrhnout způsob realizace finančních nástrojů	Navrhnout oblasti a způsoby realizace finančních nástrojů	MMR ve spolupráci s ŘO	Všechny OP vyjma programů, na jejichž financování se podílí ESF.	září 2010
3.	Přípravit a realizovat navržené průřezové nástroje z prostředků OP TP	Na základě diskuse s řídicími orgány navrhnout konkrétní podobu nástrojů pro zvýšení účinnosti intervencí z prostředků OP Technická pomoc – modelové projekty: 3.A Národní modelový nástroj hodnocení dopadů, CBA (webová aplikace), 3.B národní databáze jednotkových nákladů, 3.C jednotný výpočet vnitřního výnosového procenta socioekonomické návratnosti.	MMR ve spolupráci s ŘO	Všechny OP	říjen 2010
4.	Zahájit jednání s bankovními institucemi o možnosti vytvoření Seed-fondu pro	V oblasti podpory 1.2 (Využití nových finančních nástrojů) vytvořit a zahájit realizaci Seed-fondu jako nástroje, který umožní založení nebo rozvoj inovačních firem prostřednictvím majetkového vstupu. Seed-fond by	MPO	OP PI	Do konce června 2010

Číslo opatření:	Znění opatření:	Předmět:	Gestor:	Dotčený OP:	Termín:
	rozvoj inovačně zaměřených firem	měl být založen přinejmenším jako pilotní nástroj, a to v minimální ekonomicky vhodné velikosti.			
5.	Provést revizi OP PI ve smyslu zvýšení alokace vybraných programů	Připravit a Evropské komisi předložit revizi OP PI ve smyslu zvýšení alokace programů Rozvoj, Inovace a Eko-energie. V případě dodatečných prostředků analyzovat možnost navýšení alokace programů Progres a Záruka.	MPO	OP PI	Do konce roku 2010
6.	Usnadnění čerpání prostředků na zakládání, rozvoj a poskytování služeb podnikatelských inkubátorů, VTP a Center transferu technologií	Připravit a zahájit realizaci nástrojů v oblasti rozvoje personálních kapacit a služeb podpůrných institucí typu podnikatelské inkubátory, VTP a Center transferu technologií. Nalézt systémové řešení, které umožní stávajícím institucím poskytovat či významně rozšířit poskytování vysoce kvalitních služeb podnikatelům.	MPO	OP PI	Do konce roku 2010
7.	Nalézt systémová řešení, která umožní poskytování služeb	Pro intervence v oblasti VTP a podnikatelských inkubátorů nalézt systémová řešení, která umožní podporovat poskytování služeb organizacemi typu VTP a PI, a to buď těmito organizacemi samotnými, nebo tak, že budou najímat externí poskytovatele služeb pro firmy ve VTP/PI umístěné. K tomu je možno využít intervencí v PO 6, Poradenství.	MPO	OP PI	Do konce roku 2010
8.	Zavedení patentového fondu	Příprava a zahájení realizace patentového fondu jako finančního nástroje na pokrytí nákladů spojených s patentovým řízením, např. formou zvýhodněných úvěrů s odkladem splatnosti.	MŠMT	VaVpI	Do konce roku 2011
9.	Poskytování dotací na placené specialisty a manažery transferu technologií	V Prioritní ose 3, v oblasti podpory Komerencializace VaV připravit a zavést dotace na mzdy a vzdělávání příslušných odborníků – specialistů a manažerů transferu technologií.	MŠMT	VaVpI	Do poloviny roku 2011
10.	Příprava a zahájení realizace Pre-seed fondu	V Prioritní ose 3, v oblasti podpory Komerencializace VaV připravit a zahájit Pre-seed fond za účelem poskytování grantů na výzkumné a vývojové aktivity zaměřené na dovedení výsledků výzkumu do komercializovatelné podoby.	MŠMT	VaVpI	Do konce roku 2011
11.	Užší zacílení výzev/podpory na skupiny ohrožené současnou ekonomickou krizí	V oblasti podpory 1.1 (Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků) upravit podmínky projektu „Vzdělávejte se“ ve smyslu zúžení a koncentrace prostředků na nejvíce ohroženou cílovou skupinu	MPSV	OP LZZ	červen 2011

Číslo opatření:	Znění opatření:	Předmět:	Gestor:	Dotčený OP:	Termín:
		pracovníků / zaměstnanců. Jako součást tohoto nástroje je třeba navrhnout i vhodný rating konkurenceschopných podniků ze strany MPSV.			
12.	Zavedení dalšího vzdělávání v oblasti manažerských kompetencí pro MSP	V oblasti podpory 1.1 (Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků) zahájit realizaci specifického nástroje na posilování netechnických (manažerských) kompetencí firem, s cílem usnadnit jim vyrovnání se s dopady krize a překonání nepříznivých důsledků, usnadnit a podpořit rozvoj firem.	MPSV	OP LZZ	Do konce roku 2010
13.	Zvýšení efektivity APZ - zacílená podpora Úřadů práce na osoby ve výpovědi	V oblasti podpory 1.2 (Zvýšení adaptability zaměstnanců restrukturalizovaných podniků) zahájit práce s osobami ohroženými nezaměstnaností prostřednictvím individualizace podpory osob ohrožených nezaměstnaností a aktivnější podpora hledání nového uplatnění prostřednictvím úřadů práce a tendrových projektů (tj. zacílená podpora úřadů práce na osoby ve výpovědi).	MPSV	OP LZZ	Do konce roku 2010
14.	Další vzdělání krátkodobě nezaměstnaných	V oblasti podpory 2.1 (Posílení aktivních politik zaměstnanosti) realizovat další vzdělání krátkodobě nezaměstnaných prostřednictvím možnosti dlouhodobějšího vzdělání s cílem posílení a rozšíření stávající kvalifikace a dovedností tak, aby podpoření pracovníci představovali i v budoucnu atraktivní pracovníky. Těmto uchazečům by měla být ve spolupráci se školami a dalšími vzdělávacími institucemi nabídnuta možnost dalšího, dlouhodobějšího a systematického vzdělání.	MPSV	OP LZZ	Do konce roku 2010
15.	Centrální zajištění vzdělávání pro technologické, inovativní firmy	V oblasti podpory 2.1 (Posílení aktivních politik zaměstnanosti) podporovat vytváření nových pracovních míst prostřednictvím podpory dalšího vzdělávání a školení absolventů středních či vysokých škol s důrazem na praktické znalosti. Posílení spolupráce firem a škol. A dále zanalyzovat možnost vhodné formy podpory navázaných aktivit v již podpořených projektech OP PI a OP VaVpI.	MPSV	OP LZZ	Do konce roku 2010
16.	Zajistit spolupráci při sladování nabídky dalšího vzdělávání s poptávkou	Zvážit a projednat s relevantními partnery vhodný způsob realizace tohoto opatření, například formou pilotního projektu na národní úrovni.	MPSV	OP LZZ	Do konce roku 2010

Číslo opatření:	Znění opatření:	Předmět:	Gestor:	Dotčený OP:	Termín:
	prostřednictvím sektorových rad a případných dalších reprezentativních regionálních partnerství				
17.	Vyhlásit výzvu na podporu vzdělávání v technických a přírodovědných oborech	V oblasti podpory 1.1 (Zvyšování kvality ve vzdělávání) vyhlásit specifickou výzvu v rámci globálních grantů na nástroje zaměřené na zvýšení atraktivity technických a přírodovědných oborů jejich propagací ve spolupráci škol, školských zařízení, firem, neziskových organizací a dalších aktérů.	MŠMT	OP VK	Do konce roku 2010
18.	Zavést bodovou bonifikaci projektů v oblasti vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení ve spolupráci se zaměstnavateli	V oblasti podpory 1.3 (Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení) podporovat projekty zaměřené na další vzdělávání pracovníků škol zahrnujících mezi-sektorové partnerství (tedy synergii mezi aktivitami zaměstnavatelů a sociálních partnerů – jako jsou firmy, neziskové organizace apod. – a škol s cílem posílit praktické znalosti studentů) – bodová bonifikace tohoto typu projektů (možnost zohlednit např. specifické odvětví, které je v daném kraji akcentováno).	MŠMT	OP VK	Do prvního čtvrtletí roku 2011
19.	Připravit systémový projekt v oblasti vzdělávání pracovníků škol s využitím mezisektorového partnerství.	V oblasti vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení připravit systémový projekt, který využije zapojení zaměstnavatelů a mezisektorové partnerství – využití technologického zázemí, kterým disponují zaměstnavatelé/firmy.	MŠMT	OP VK	Do konce roku 2010
20.	Vyhlásit výzvu na vzdělávání a školení v oblasti transferu technologií	Vyhlásit úzce zaměřenou výzvu na další vzdělávání lidských zdrojů ve VaV zaměřené na vzdělávání a školení v oblasti transferu technologií. Vyškolení týmu odborníků pro transfer technologií na každé VŠ a v každém ústavu AV prostřednictvím centrálně podpořeného odborného školení.	MŠMT	OP VK	Do konce roku 2010
21.	Zvážit možnost zacílení podpory na absolventy SŠ a VŠ	Zvážit možnost zacílení oblasti podpory 3.1 (Individuální další vzdělávání) na další vzdělávání absolventů s cílem získat další / specifické kompetence či rozšíření / zkvalitnění stávajících kompetencí, které nezískali během předchozího studia. V návaznosti na výsledky provedené analýzy přijmout vhodná opatření.	MŠMT	OP VK	Do konce roku 2010

Číslo opatření:	Znění opatření:	Předmět:	Gestor:	Dotčený OP:	Termín:
22.	Provést důkladnou analýzu absorpční kapacity Prioritní osy 2	V rámci prioritní osy 2 (Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí) provést důkladnou analýzu absorpční kapacity vč. posouzení alokace vzhledem k potřebám. Bude-li identifikována část alokace jako ohrožená nevyčerpáním, budou prostředky vyhrazeny pro převed do jiných prioritních os.	MŽP	OP ŽP	Srpen 2010
23.	Výraznější podpora absorpční kapacity v oblasti podpory 3.1	Intenzivně se zaměřit na hledání možností a způsobů jak zvýšit absorpční kapacitu v oblasti podpory 3.1. (Služby v oblasti sociální integrace) a zajistit tak, aby plánované pilotní projekty byly realizovány v plném rozsahu a došlo tak k řešení dlouhodobé nezaměstnanosti a s ní spojeného sociálního vyloučení.	MMR (ŘO IOP)	IOP	Průběžně
24.	Provést analýzu absorpční kapacity a potřeb v oblasti Smart administration	V prioritní ose 2 (Zavádění ICT ve veřejné správě) provést vyhodnocení vyhlášených výzev a analýzu absorpční kapacity a potřeb. V případě, že nebude prokázán dostatečný zájem ze strany příjemců (především krajů a ORP) a pokud kraje a další oprávnění příjemci budou upřednostňovat jiné aktivity regionálního významu, budou provedeny adekvátní úpravy vymezených finančních prostředků pro tuto prioritní osu.	MMR (ŘO IOP) ve spolupráci s MV	IOP	Říjen 2010
25.	Provéřit způsob realizace oblasti podpory 3.4	V oblasti podpory 3.4 Služby v oblasti bezpečnosti, prevence a řešení rizik prověřit způsob realizace a naplňování cílů a případně navrhnout opatření směřující k naplňování cílů v této oblasti podpory.	MMR (ŘO IOP) ve spolupráci s MV	IOP	Srpen 2010
26.	Příprava a realizace navržených průřezových nástrojů	V souladu s výsledky diskuse o průřezových nástrojích (viz opatření č. 3) připravit jejich realizaci z prostředků OP Technická pomoc.	MMR (ŘO OP TP)	OP TP/ všechny OP	Do konce roku 2010
27.	Zacílit podporu cestovního ruchu na problémové regiony	Územně zacílit podporu v cestovním ruchu na problémová venkovská území, kde nelze dopady krize řešit standardní podporou podnikání, kombinovaně s tematickým zaměřením na projekty prokazatelně podporující zvyšování konkurenceschopnosti daného území, případně generujících nová pracovní místa.	Regionální rady	ROP	Do konce roku 2010
28.	Zúžit a více zacílit realizované intervence zaměřené na rozvoj měst a obcí a infrastrukturu	Výrazněji zúžit podporu zaměřenou na rozvoj měst a obcí a infrastrukturu pro RLZ a to tak, aby jednotlivé podporované projekty měly opravdu rozvojový charakter,	Regionální rady	ROP	Do konce roku 2010

Číslo opatření:	Znění opatření:	Předmět:	Gestor:	Dotčený OP:	Termín:
	lidských zdrojů v ROP	kteřý přinese v dané lokalitě výraznou kvalitativní změnu, skokové zlepšení místních podmínek.			
29.	Zesílit koordinaci příprav a realizace velkých projektů	Ze strany NOK-MMR je třeba ve spolupráci s řídícími orgány, v rámci kterých jsou velké projekty realizovány, posílit koordinaci příprav a realizace velkých projektů.	MMR (ve spolupráci s dotčenými ŘO OP)	OP, v rámci kterých jsou realizovány velké projekty	Průběžně
30.	Zhodnocení OP vzhledem ke stanovené kontrolní hranici čerpání	Provést zhodnocení OP vzhledem ke stanovené kontrolní hranici čerpání a identifikovat OP, u kterých tato hranice nebyla dosažena. Předložit informaci Vládě ČR s doporučením pro další postup. Rozhodující pro identifikaci se stane hranice prostředků předložených k certifikaci ve výši 8,5 % z celkové alokace OP na programové období 2007-2013, přičemž budou zohledněna specifika OP.	MMR (spolupráce s MF)	Všechny OP	Srpen 2010

9. SEZNAM ZKRATEK

AO	Auditní orgán
APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
AV	Akademie věd
CBA	Cost-benefit analysis (analýza nákladů a přínosů)
CRR	Centrum pro regionální rozvoj ČR
CTT	Centrum pro transfer technologií
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová bank a.s.
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
CZK	Měna česká koruna
EIB	European Investment Bank (Evropská investiční banka)
EIRR	Analýza ekonomické návratnosti investic
EK	Evropská komise
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
EUR	Společná evropská měna euro
FS	Fond soudržnosti
HDP	Hrubý domácí produkt
HSS	Hospodářská a sociální soudržnost
ICT	Informační a komunikační technologie
IOP	Integrovaný operační program
IPRM	Integrovaný plán rozvoje měst
IS	Informační systém
KZAM	Klasifikace zaměstnání
MBA	Master of Business Administration
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
mld	Miliarda
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MMZ	Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů a Fondu soudržnosti a národních zdrojů
MK	Ministerstvo kultury
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSC2007	Monitorovací systém strukturálních fondů a fondu soudržnosti
MSP	Malé a střední podniky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NNO	Nestátní neziskové organizace
NOK-MMR	Národní orgán pro koordinaci – Ministerstvo pro místní rozvoj
NRP	Národní rozvojový plán
NSRR	Národní strategický referenční rámec
NUTS	Klasifikace územních statistických jednotek
NUTS II	V ČR regiony soudržnosti
NUTS III	V ČR kraje
NZ	Národní zdroje
OP	Operační program / programy
OP ČR-PL	Operační program přeshraniční spolupráce ČR-Polsko

OP D	Operační program Doprava
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OP PA	Operační program Praha – Adaptabilita
OP PI	Operační program Podnikání a inovace
OP PK	Operační program Praha - Konkurenceschopnost
OP VaVpI	Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
OP VK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OP TP	Operační program Technická pomoc
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
ORP	Obce s rozšířenou působností
PCO	Platební a certifikační orgán
PI	Podnikatelské inkubátory
PO	Prioritní osa
PPP	Public-Private Partnership
PS ČR	Poslanecká sněmovna České republiky
PRV	Program rozvoje venkova
PŽ	Projektové žádosti
RLZ	Rozvoj lidských zdrojů
ROP	Regionální operační program / programy
ROP JV	Regionální operační program Jihovýchod
ROP JZ	Regionální operační program Jihozápad
ROP MS	Regionální operační program Moravskoslezsko
ROP SČ	Regionální operační program Střední Čechy
ROP SM	Regionální operační program Střední Morava
ROP SV	Regionální operační program Severovýchod
ROP SZ	Regionální operační program Severozápad
RR	Regionální rada
ŘKS	Řídící a kontrolní systémy
ŘKV	Řídící a koordinační výbor
ŘO	Řídící orgán
SF	Strukturální fondy
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SR	Státní rozpočet
SŠ	Střední škola
TEN-T	Transevropské dopravní sítě
TOP	Tématické operační programy
TP	Technická pomoc
TT	Transfer technologií
UP	Úřad práce
URR	Úřad regionální rady
VaV	Výzkum a vývoj
VP	Velký projekt
VRR	Výbor regionální rady
VŘ	Výběrové řízení
VŠ	Vysoká škola
VTP	Vědecko-technický park
VÚ	Výzkumné ústavy
ZS	Zprostředkující subjekt
ZŠ	Základní škola